

**«La diplomàcia cultural com a eina de diplomàcia pública.
El cas xinés: un model d'èxit?»**

Diego Calatayud Soriano

ÍNDEX:

1. INTRODUCCIÓ.

2. METODOLOGIA.

3. MARC TEÒRIC: LA DIPLOMÀCIA CULTURAL COM A EINA DE LA DIPLOMÀCIA PÚBLICA.

3.1. El «*soft power*» com a marc d'actuació.

3.2. La diplomàcia pública com a vehicle d'acció.

3.3. La diplomàcia cultural com a eina de la diplomàcia pública.

3.3.1. Qüestió d'eixida. La diplomàcia cultural: una tasca estatal?

3.3.2. Qüestió d'arribada. L'eficàcia de la diplomàcia cultural.

4. EL MODEL DE DIPLOMÀCIA PÚBLICA XINÉS.

4.1. La Xina al món del s. XXI; la Xina del s. XXI al món.

4.2. La percepció de la Xina per l'*altri*.

4.3. El «poder suau» xinés, un gegant amb peus de fang: el nacionalisme com a obstacle de la diplomàcia pública xinesa.

5. LA DIPLOMÀCIA CULTURAL XINESA.

5.1. Punt de partida: el renaixement cultural xinés contemporani.

5.2. La diplomàcia cultural xinesa: una política d'Estat.

5.3. Reptes de la diplomàcia cultural xinesa.

6. L'INSTITUT CONFUCI COM A EINA DE DIPLOMÀCIA CULTURAL.

6.1. Context d'actuació: la política lingüística xinesa.

6.2. La configuració de l'Institut Confuci.

6.3. Estructura i funcionament dels Instituts Confuci.

6.4. El rol dels Instituts Confuci.

7. BALANÇ DE L'INSTITUT CONFUCI.

7.1. Quantitatiu.

7.1.1. Extensió/intensitat.

7.1.2. Velocitat.

7.2. Qualitatiu: Recepció.

7.2.1. Segons el nivell de recepció.

- La relació bilateral.
- La relació global.

7.2.2. Segons esfera de recepció.

- Acadèmica.
- Mediàtica.
- Social.

8. CONCLUSIONS.

9. BIBLIOGRAFIA CITADA.

«Hi ha una manera de guanyar el món sencer. Aquesta consisteix en guanyar la gent. I hi ha una manera de guanyar la gent. Guanya el seu cor i... Quan el tingues, tothom et seguirà.»

1. INTRODUCCIÓ.

En el seu discurs de novembre de 2014 al parlament australià, el president xinès Xi Jinping va assenyalar que, mentre moltes persones aplaudeixen els èxits de la Xina, d'altres se'n preocupen, «i també hi ha gent que s'equivoca en interpretar les accions de la Xina» (Jinping, 2014). Si bé la Xina és, segons sosté el President Xi, un gran referent per al món, d'altres, tanmateix, es pregunten com es mourà i actuarà aquest nou Leviatan, i potser mostren també la seua preocupació perquè aquest pugui empènyer-los, quedar-se al seu terreny o, fins i tot, ocupar-lo (*Íbid.*).

En els darrers anys, el concepte de diplomàcia pública, entès a grans trets com al compromís d'un país amb els públics estrangers per tal de donar suport als interessos nacionals, ha estat objecte d'una enorme atenció a la República Popular Xina, tant en àmbits oficials com acadèmics. La diplomàcia pública és vista com un mitjà per explicar la història de la Xina al món i, per tant, contrarrestar els relats negatius que, sobre aquest país, puguen conèixer en altres; principalment en els occidentals. En aquest sentit, la diplomàcia pública tindria com a objectiu introduir la «Xina real» al món i comunicar les pacífiques intencions de la Xina envers aquest.

Per tal de dur a terme aquest objectiu, la Xina ha adoptat un paper actiu mitjançant l'escomesa de diversos programes i instruments, tot incloent-hi, molt especialment, els dedicats a la diplomàcia Cultural.

Aquest treball es centrarà en l'anàlisi dels Instituts Confuci i el seu paper, en tant que instrument de diplomàcia cultural, en el complex mapa de la diplomàcia pública de la Xina. Els Instituts Confuci són administrats i parcialment finançats per l'Office of Chinese Language Council International, una organització sota l'autoritat del Ministeri d'Educació de la Xina. La seua tasca és, en origen, comparable a la d'altres homòlegs internacionals pel que fa als serveis fonamentals que presta; a saber, l'ensenyament del seu idioma, la difusió de la seua cultura a persones d'altres nacions i la realització d'intercanvis culturals.

Al costat d'aquests propòsits idealistes, però, defensaré a aquest Treball de Fi de Màster que els Instituts Confuci, en tant que instruments de la diplomàcia pública de la Xina, també contribueixen a objectius més funcionals de la diplomàcia general de la Xina i, tot i resultar en principi similars a altres institucions similars, com ara el British Council al Regne Unit o el Goethe Institut a Alemanya, la naturalesa del sistema polític que representa l'Institut Confuci i la forma d'estructurar-se i organitzar-se –motivada, fonamentalment, pel fet anterior– sí determinaria peculiarment la seua forma d'actuar, la qual cosa plantejaria, al capdavall, dubtes sobre la seua eficàcia ulterior com a instrument de diplomàcia pública.

Aquest estudi aspira a escometre una anàlisi d'aquest instrument a través d'una pormenoritzada anàlisi la literatura especialitzada que pretén situar-se entre dos pols oposats, els seus hipercrítics i els seus defensors incondicionals, i contribuir d'aquesta manera al creixent debat que envolta el rol dels Instituts Confuci, més enllà de la distorsió de les disputes ideològiques, a través de l'observació dels seus aspectes pràctics organitzatius i funcionals i de la seua acció local, de cara a poder avaluar, d'aquesta manera, els seus problemes, els seus reptes i les seues potencialitats.

Aquest enfocament resultaria estratègicament pragmàtic, ja que permet identificar, a través de les seues conclusions, quins serien els obstacles que bloquen l'augment del perfil i del prestigi dels Instituts Confuci i que els impedeixen convertir-se en un instrument veritablement rendible de la diplomàcia pública xinesa dins el context de fascinació mundial per la llengua i la cultura xineses en què ens trobem.

2. METODOLOGIA.

El poder suau d'un país representa la capacitat de suport, creativitat, impuls i transmissió amb què compta aquest en relació amb la resta del món; la capacitat d'influència que és capaç d'exercir aquest país basada en elements intangibles (visió, valors, empaties, filies, fòbies...).

El cas xinés representa, *a priori*, i per la seua naturalesa en tant que país més antic, més poblat i, potencialment, aquell nomenat a convertir-se més ric del món, una contradicció en sí mateix de proporcions incomparables i d'una rellevància extraordinària. D'una banda hem assistit els darrers anys a un esforç creixent per part del propi Govern xinés per dotar l'expansió xinesa pel món d'un relat propi amb vocació de transcendència, d'una narrativa capaç d'arribar a la resta de països i als seus públics a través de l'exhibició de la seua cara més amable. Dins d'aquest esforç de diplomàcia pública, la diplomàcia cultural ha constituït un pilar estratègic nuclear.

Però... Han aconseguit els esforços desplegats per la Xina el seu objectiu de superar la incomprensió, la desconfiança i, en ocasions, la hostilitat que la seua agressiva política interior i exterior contemporànies han anat forjant en la ment *l'altri*? Compta la Xina en el moment actual amb un sistema de diplomàcia cultural eficaç i a l'alçada del seu potencial?

No falten veus que acusen la diplomàcia cultural xinesa d'un cert grau d'immaduresa i aporten un bon seguit d'arguments per justificar aquesta tesi. Un d'ells seria un èmfasi excessiu en la seua tradició com a element central –i a vegades únic– de transferència cultural (com ara la cultura confuciana, com a forma de cosmovisió; o la interpretació maoista del marxisme, com a element polític vertebrador), oblidant altres possibles aportacions xineses més contemporànies com ara la creativitat o la innovació cultural que es produeix avui dins i fora del país. Un altre argument el constituïria un excessiu recurs per part de la diplomàcia cultural xinesa a la unidireccionalitat, deixant de costat –quan no obliterant completament– la interacció horitzontal entre públics diversos, segons un esquema de comunicació jeràrquic clàssic (*top-down approach*). Per últim, un enfocament massa governamental-oficial de l'exercici de la diplomàcia cultural –en no poques ocasions rígid i inflexible– restaria credibilitat i atractiu al seu missatge i contrastaria poderosament amb el model seguit per altres països, com ara el britànic, l'alemany, el francès o el nord-americà, entre d'altres, on les empreses privades, les organitzacions socials o els artistes independents desenvolupen un rol central i compten, dins d'aquest rol, amb un notori grau d'autonomia a l'hora d'actuar.

La hipòtesi de recerca d'aquest treball és que, tot i que el potencial de diplomàcia cultural de la Xina és veritablement immens i compta amb capacitat per jugar un paper significatiu en l'expansió global del seu poder suau, l'excessiu dirigisme del Govern xinés i la rigidesa que se'n deriva a l'hora d'executar-la poden operar com a importants inhibidors del seu impacte, i, en ocasions,

poden fins i tot arribar a proporcionar resultats diametralment oposats als objectius originàriament perseguits per aquest projecte de diplomàcia cultural.

Amb aquest objectiu, i des d'un anàlisi documental, proposem metodològicament començar aquest treball amb l'anàlisi dels conceptes de diplomàcia pública i de diplomàcia cultural per tal de fixar, en un primer lloc, el marc teòric que ens permetrà, més tard, situar la nostra anàlisi. En segon lloc, i ja centrant-nos en el cas xinès, ens ocuparem en primer lloc de l'estudi del context en què s'emmarca la Xina del XXI i estudiarem en segon lloc en què consisteix el seu sistema institucional i material de diplomàcia cultural per tal de poder, per últim, valorar la seua eficàcia i el seu impacte concrets en tant que eina de diplomàcia pública des d'una perspectiva tant quantitativa com qualitativa; i tant bilateral com global.

3. MARC TEÒRIC: LA DIPLOMÀCIA CULTURAL COM A EINA DE LA DIPLOMÀCIA PÚBLICA.

Tot i que la naturalesa d'aquest estudi aspira a ser, teleològicament, aplicada, cal fixar en primer lloc el marc conceptual on es desenvoluparà la nostra anàlisi posterior i delimitar aquells conceptes clau que poden ajudar-nos a contextualitzar-lo.

Dins aquest marc teòric ens ocuparem de definir certs termes nuclears vinculats amb l'acció cultural exterior, com ara el de «poder suau»/«*soft power*», el de «diplomàcia pública» o el de «diplomàcia cultural», en relació, molt especialment, amb el cas xinès.

3.1. El «*soft power*» com a marc d'actuació.

Des d'una perspectiva estatal, la diplomàcia es preocupa d'assessorar, donar forma i implementar la política exterior mitjançant la negociació i el manteniment de relacions entre els diferents actors de l'àmbit internacional. La diplomàcia tradicional es pot descriure com la gestió externa dels assumptes estatals, que es basaria en l'interés propi i en els valors i experiències històriques particulars que configuren la identitat d'un país (Henrikson, 2008). Es tractaria, doncs, d'una activitat política dirigida assegurar l'interés nacional i permetre als Estats assegurar els seus objectius de política exterior (Siddiqui i Alam, 2009), constituint-se llavors com un instrument «mitjançant el qual els estats articulen, coordinen i asseguren interessos particulars mitjançant la correspondència, converses privades, l'intercanvi de punts de vista, el *lobbying*, les visites, les amenaces i altres activitats relacionades» (Barston 2014, pàg. 1). En general, la diplomàcia seria, essencialment, una activitat comunicativa entre diferents Estats i, per tant, una activitat d'intercanvi cultural.

Dins d'aquest marc d'actuació estatal, el concepte de diplomàcia cultural es trobaria al cor d'allò que anomenem «poder suau» o «*soft power*». Des dels primers regals recíprocs de cortesia d'obres d'art o d'artesanía dels antics governants fins als actuals intercanvis educatius i culturals, els actors estatals han utilitzat de diverses formes la cultura per mostrar qui són, afirmar la seua presència a l'esfera global, donar forma a la imatge nacional i construir relacions duradores amb els altres. J. Nye argumenta que podem entendre el poder suau com «la capacitat d'aconseguir el que voleu mitjançant atracció en lloc de coacció o pagament» (Nye, 2004, pàg. x); és a dir, la «capacitat de convèncer [els altres] mitjançant la cultura, els valors i les idees» (Nye, 2004, pàg. 22). Per tant, i en el marc dibuixat per la globalització econòmica i per una cada vegada més estreta interdependència d'interessos, cada cop més Estats s'han adonat progressivament de la importància d'exercir el seu poder suau, especialment com a instrument de prevenció i resolució de conflictes i friccions internacionals.

La definició es va ampliar afegint la paraula «persuasió» quan va explicar el nou concepte de «poder intel·ligent» (Nye, 2011, pàg. xiii), una estratègia que descriu amb èxit una «combinació del poder dur de la coacció i el pagament amb la suau potència de persuasió i atracció» (*Ibid.*). De nou, en un altre article publicat el 2012 sobre el poder tou a la Xina, Nye es referia al poder tou com «la capacitat d'aconseguir allò que hom vol per atracció i persuasió més que per coacció o pagament» (Nye, 2012). És una situació ideal quan «atracció» i «persuasió» es fusionen perfectament, però la tensió inherent existent entre els dos, on el primer es basa en valors intrínsecs, mentre que el segon depèn de factors extrínsecs i mai no es va discutir amb profunditat com construir amb èxit aquesta combinació a la pràctica. Un exemple pot representar la pròpia pràctica en política exterior dels Estats Units d'Amèrica cap a la Xina, on la part relativa a la «persuasió» no hauria funcionat gaire bé. Ja en 1967, i tot just abans de començar la política de desgel amb el Govern de la República Popular xinesa, Nixon va declarar al seu article a *Foreign Affairs* que: «el món no pot estar segur fins que la Xina canviï. Així, el nostre objectiu, en la mesura que puguem influir en els esdeveniments, hauria de ser induir el canvi. La manera de fer-ho és convèncer la Xina que ha de canviar» (Nixon, 1967).

Un antic President del Comitè de Relacions Exteriors del Senat dels EUA, J. William Fulbright, argumentava que l'objectiu «en el llarg curs de la història, [és] aconseguir que la gent entenga el teu pensament proporciona una seguretat major que un altre submarí més» (Simpson, 1988). La cita de Fulbright ens recordaria que l'objectiu de la diplomàcia no només es refereix tant o tan sols a vèncer a altres països en les seues pretensions, sinó que també consisteix en guanyar els seus cors i les seues ments.

Si bé no existeix un consens tancat sobre com s'ha de definir la diplomàcia pública ni què comporta o com s'acaba finalment copsant, bé podria afirmar-se que la diferència entre la diplomàcia tradicional, basada en el *hard power*, i la pública, basada en el *soft power*, és que aquesta darrera implica un grup molt més ampli de persones (Leonard, *et al.*, 2002, pàgs. 8-9).

En aquest sentit, Cowan i Arsenault (Cowan i Arsenault, 2008) defensen que la col·laboració transversal pot ser la tècnica més eficaç de la diplomàcia contemporània. En una societat global cada cop més interrelacionada, els actors estatals ja no sols intenten comunicar-se amb els altres mitjançant la diplomàcia tradicional, sinó tracten de fer-ho ara també amb els seus públics, i, en aquest intent, els factors i els actors suaus, entesos com aquells que no formen part del *ius imperii* clàssic dels Estats, esdevenen un element fonamental per facilitar la seua integració i el seu èxit a l'arena internacional.

3.2. La diplomàcia pública com a vehicle d'acció.

Des de principis de segle XX, la diplomàcia clàssica ha anat evolucionant progressivament per anar acomodant-se al fet, cada vegada més familiar, que l'opinió pública constitueix un factor cada vegada més influent en les relacions internacionals. L'exercici de la política a l'era de la informació i les noves tecnologies ha anat patint determinades mutacions que han portat en ocasions a confondre missatge i realitat en el discurs polític i en la narrativa pública de les nacions, fent cada vegada més difícil espigolar fets de llegendes; realitats de simples rumors. Això ha portat com a conseqüència a que hi haja un creixent interès per part d'aquelles en «quin relat, d'entre els existents, acaba per imposar-se» (Arquilla i Ronfeldt, 1999, pàg. 53). Amb una abundància d'informació que beure i absorbir difícil de gestionar i assimilar (Simon, 1971, pàg. 40). la temptació de la ciutadania, dels espectadors, de l'opinió pública en general de perdre l'atenció, de desconnectar i de desentendre's d'un missatge que els arriba indiscriminadament i de forma constant i ininterrompuda és massa gran. La riquesa en l'accés i la tinença de la informació ha derivat, precisament per excés de la mateixa, en una pobresa de coneixement.

En un context internacional de sobreexposició informativa plenament globalitzat –no només en termes d'espai-temps, sinó també pel que fa a nombre d'actors que intervenen en ell– i que qüestiona constantment el paper actual de l'Estat –i, per tant, el de la diplomàcia mateixa–,¹ l'acció diplomàtica busca amb afany escapar a la indiferència de la població en general sobre els seus assumptes, i això passa, ineludiblement, per adaptar-se a aquest nou escenari.² En aquesta nova fase que s'obre, caracteritzada essencialment per una major democratització de la política exterior dels Estats, de la qual tothom opina i sobre la qual els ciutadans voten, la batalla per arribar a les mentes i els cors de l'auditori mundial s'ha convertit en el veritable element definitori de la *realpolitik* de nostres temps.

En aquest context, els governs poden treballar en tres línies d'actuació (Nye, 2011):

- 1) Mitjançant la comunicació diària. Consisteix en explicar el context i les raons de les decisions polítiques que s'adopten, tant en el pla nacional com en l'internacional.
- 2) Mitjançant la comunicació estratègica. Persegueix desenvolupar un conjunt de temes senzills, de manera similar a les campanyes polítiques o a les publicitàries, durant setmanes o mesos, que permeten proporcionar al públic una millor comprensió de el marc decisor i de la fonamentació de les decisions que s'adopten en política exterior.

1 «Are Diplomats still necessary?» (Kelly, 2010, pàg. 286); «Is Diplomacy dead?» (Ramsay, 2006, pàg. 273); «It is obsolete, irrelevant and archaic» (Hoffman, 2003, pàgs. 525-542).

2 «La cultura diplomàtica es troba orientada, fonamentalment, als seus parells diplomàtics, i el paradigma realista predominant als cercles diplomàtics és el subproducte d'una llarga història fruit de contemplar les relacions internacionals en termes de poder econòmic i militar. La qüestió de com poden els Ministeris d'Afers Exteriors instrumentalitzar el seu poder tou constitueix una vertadera prova de flexibilitat per als seus diplomàtics» (Melissen, 2005, pàg. 5).

3) Mitjançant la diplomàcia pública. És a dir, mitjançant el teixit de relacions duradores amb individus de les societats estrangeres que poden trigar anys, fins i tot dècades, i que implica activitats tan dispars com l'atorgament de beques i lectorats, la realització d'intercanvis d'alumnes, la impartició de formació, seminaris i conferències i el desenvolupament de canals mediàtics i socials.

L'impacte perseguit per la diplomàcia pública podria sintetitzar-se en la consecució dels següents objectius, ordenats de forma seqüencial (Leonard, 2002).

- 1) Augmentar la familiaritat de l'opinió pública estrangera amb el nostre país.
- 2) Augmentar l'estima de l'opinió pública estrangera cap al nostre país.
- 3) Augmentar el compromís amb el nostre país de tercers.
- 4) Influir en la presa de decisions de tercers.

En aquest objectiu, la qüestió de l'audiència de la diplomàcia pública estaria estretament relacionada amb la seua consecució. Com s'ha esmentat abans, la diplomàcia pública tractaria de promoure els interessos nacionals mitjançant el compromís i la comunicació amb pobles estrangers, amb l'objectiu final d'«influir en un govern estranger influint en els seus ciutadans» (Frederick 1993, pàg. 229). El problema és que aquesta agrupació sovint es generalitza fins al punt de l'ambigüitat i, per tant, «fa difícil qualificar el que constitueix exactament «el públic més enllà de circumscripcions a vegades amorfes, les comunitats de les quals canvien en funció del context» (Kelley 2009, pàg. 75). Quan es discuteix el concepte de públic en diplomàcia pública es pot detectar una certa tendència a definir el públic objectiu més aviat estretament com a «individus clau» (Nye 2004, pàg. 109) o «elits educades que un dia podrien convertir-se en movents i agitadors en la seua pròpia societat» (Taylor 2009, pàg. 12), la qual cosa planteja si la diplomàcia pública és tan pública com el seu nom indica (Kelley 2009, pàg. 75).

En aquest sentit, i a més a més de valorar qui conforma el públic objectiu de la diplomàcia pública, també cal plantejar-se quin seria el rol que adoptaria aquest públic, ja que les audiències «no són públics passius, sinó que són participants actius» (Fisher 2013, pàg. 219). Aquesta actitud activa es pot entendre en el sentit que l'audiència destinatària de la diplomàcia pública no només interpreta o descodifica els missatges que rep i, per tant, no es troba plenament a mercè de l'emissor, sinó que també busca informació activament i és capaç de rebutjar la informació que els és subministrada. Provenent dels estudis culturals, mediàtics i sociològics primerencs, la pròpia noció de públic actiu troba el seu origen en el context de la teoria dels usos i gratificacions (Hartley 2011) i entén els membres de l'audiència, no com a consumidors passius, sinó com a subjectes amb poder sobre el seu consum de mitjans que assumeixen un paper actiu en la interpretació de contingut i el l'ús mediàtic dels quals està motivat per necessitats i objectius definits per la pròpia audiència.

En aquest sentit, Hocking (Hocking, 2005) identifica «dos mons» de la diplomàcia pública amb dos paradigmes en competència: el plantejament jeràrquic i el basat en xarxa. Mentre que en l'enfocament jeràrquic destaca la centralitat de les relacions intergovernamentals i dels sistemes burocràtics alineats de dalt abaix, que es basen en un model tradicional de diplomàcia pública reflectit en un enfocament de comunicació unidireccional; el model de xarxa proporciona una «imatge fonamentalment diferent de com funciona la diplomàcia al segle XXI» i posa l'accent en la cooperació no jeràrquica i els fluxos d'informació multidireccionals (Hocking 2005, pàg. 37).

Tradicionalment, la majoria dels estats nació utilitzaven una diplomàcia pública que implicava una comunicació unidireccional, seguint el senzill model emissor-missatge-receptor. Tot i que avui en dia aquest model encara és omnipresent, hi ha notables allunyaments dels enfocaments lineals, reflectits en una «nova diplomàcia pública»³, especialment dins la diplomàcia cultural. La nova diplomàcia pública posa èmfasi en la comunicació bidireccional centrada en el diàleg i la implicació –parlar i escoltar– caracteritzada com a un «carrer de dos sentits» a través del qual els programes de diplomàcia ja no es limiten a «dirigir-se a públic» (Fitzpatrick, 2011, pàg. 9). El diàleg i la implicació en aquest context impliquen «igualtat entre les parts, respecte per les opinions d'ambdues parts, conversa en lloc de monòlegs i esforços per trobar solucions que serveixen als interessos d'ambdues parts» (Krause i Van Evera, 2009, pàg. 113). Kathy Fitzpatrick (Fitzpatrick, 2011, pàg. 6) resumeix aquests nous modes de comunicació en la seua anàlisi de la diplomàcia pública nord-americana i argumenta un canvi de «missatgeria a mutualitat», que significaria, essencialment, un desplaçament de «explicar la pròpia història al món» a «relacionar-se amb el món». Rhonda Zaharna s'aproxima a la noció de compromís des d'un altre angle, mentre mira com el compromís i la col·laboració afecten la producció de continguts en la diplomàcia cultural. En contrast amb l'enfocament de la comunicació de masses, que comença amb un missatge predeterminat, el paradigma de la xarxa acaba amb el missatge o la història. En lloc d'intentar dissenyar un missatge independent del públic previst i després utilitzar els mitjans de comunicació com a canal de comunicació per creuar la barrera cultural, les xarxes primer establirien l'estructura i la dinàmica a través de canals de comunicació efectius i després els membres col·laborarien per elaborar el missatge. Com que el missatge o la història es co-creen entre cultures, aquesta activitat de diplomàcia pública no estaria doncs vinculada a cap cultura, sinó a la voluntat de diàleg entre aquelles. En lloc d'actuar com a barrera o impediment, la cultura s'incorporaria d'aquesta manera a les dinàmiques de la xarxa i es convertiria en una rica font de sinergies de la coalició entre equips. Amb la incorporació de la sinergia a la xarxa, una història local pot evolucionar cap a una narració magistral global, portant amb ella la suau potència que atrau i persuadeix a través de les fronteres nacionals i culturals (Zaharna, 2010, pàg. 111).

³ Jan Melissen va plantejar la idea d'una nova diplomàcia pública, segons la qual aquesta «nova diplomàcia pública s'allunya de la [...] venda ambulants d'informació a estrangers i manté la premsa estrangera a ratlla, cap a la participació amb públics estrangers» (Melissen. 2005, pàg. 22).

3.3. La diplomàcia cultural com a eina de la diplomàcia pública.

La diplomàcia pública sovint assumeix la forma de diplomàcia cultural, que pot definir-se com a «l'intercanvi d'idees, informació, valors, sistemes, tradicions, creences i altres aspectes de la cultura, amb la intenció de fomentar la comprensió mútua» (Cummings, 2009, pàg. 1). La idea d'intercanvi consisteix en el fet essencial de permetre l'accés de les persones a diferents cultures i perspectives i, d'aquesta manera, fomentar la comprensió i el diàleg mutu resulta reiterativa (Chakraborty, 2013) i ens recorda que aquella no consisteix en la promoció de la cultura pròpia, sinó d'entendre, reconciliar-se, així com aprendre els uns dels altres.

Dins la diplomàcia cultural, un Estat disposa de diverses eines disponibles, entre les quals cal destacar l'ús de l'art, l'esport, la música, els intercanvis educatius o els programes relacionats amb llibres i exposicions, entre d'altres. Un dels sectors fonamentals de la diplomàcia cultural, com veurem més endavant, és la promoció de la llengua. En el terreny idealista, l'aprenentatge d'una llengua estrangera es pot entendre com un mitjà per mostrar un interès per altres països i la seua gent i, per tant, pot contribuir a la creació d'un clima d'entesa mútua. Si bé aquest aspecte de l'aprenentatge d'idiomes posa l'accent en la dimensió simbòlica i es centra més en l'aprenentatge individual, un segon enfocament més funcional es centraria en la promoció de la llengua a través d'organitzacions com el British Council, els Goethe Instituts o els Instituts Confuci que, teòricament, aconseguirien copsar aquest enfocament de forma compatible amb els seus interessos econòmics (Lending, 2000). D'aquesta manera, la cultura i la llengua constituïrien un instrument de política comercial més que ajudaria a promoure els interessos econòmics d'un país sota la noció «el que parla francès compra francès» o «el que coneix Goethe compra Mercedes-Benz».

3.3.1. Qüestió d'eixida. La diplomàcia cultural: una tasca estatal?

Segons esmenta Frédérique Six, «la confiança requereix de dependència, vulnerabilitat i optimisme, condicions que donen alguns indicis de per què tantes persones poden dubtar a implicar-s'hi realment» (Six, 2005, pàg. 2). D'aquesta manera, la cultura, com a essència i aglutinant de la ideologia i de la perspectiva pròpia de cada realitat nacional, acostuma a portar a molts Estats a témer que, un cop deixen la seua projecció en mans de la societat civil i perden el control directe sobre ella, certes ideologies crítiques o alternatives puguen arribar a influenciar-la o, fins i tot, a determinar-la de manera dramàtica i amb conseqüències diametralment contràries als seus interessos de política exterior, però també interior.

Han d'assumir doncs els governs directament un paper actiu en la planificació, la gestió i l'execució de la diplomàcia pública? Fins a quin punt? El debat és més intens en relació amb la

diplomàcia cultural, sobretot perquè diversos artistes volen separar les seues activitats de tota connotació política. Un dels extrems de l'espectre defineix la diplomàcia cultural com a més enllà de la jurisdicció de l'Estat. Entre els defensors d'aquest punt de vista, Ota (Ota, 2010) adopta una posició extrema quan descarta la necessitat d'activitats del govern de l'Estat i descriuen la diplomàcia cultural «com qualsevol empresa oficial i no oficial de promoure una cultura nacional entre els estrangers, quan la realitzen els que s'identifiquen a si mateixos. com a part de la cultura nacional actual» (Ota 2010, pàg. 189). Caldria destacar dos aspectes aquí. En primer lloc, la menció explícita que fa Ota d'empreses no oficials permetria, per exemple, que qualsevol activitat d'un museu o teatre que comptara amb finançament privat a l'estranger es definira com a diplomàcia cultural. Encara resulta més interessant la idea d'Ota que qualsevol persona que s'identifique amb una determinada cultura nacional pot convertir-se en diplomàtic cultural del país respectiu, cosa que significaria que no cal pertànyer a un determinat país per presentar la seua cultura als estrangers.

A l'altre costat de l'espectre, la implicació de l'Estat i els interessos estatals resultarien capitals i, per tant, «l'ús de la cultura es convertiria en un instrument de la política estatal» (Gienow-Hecht 2010, pàg. 9). Aquesta implicació de l'Estat o dels governs condueix ineludiblement al clàssic debat sobre la politització de la cultura per la política exterior (Belanger 1999, pàg. 678). Belanger argumenta, força persuasivament, que «la diplomàcia cultural no ha estat mai apolítica, encara que, en general, i de manera natural, afirma ser així» i els Estats que han fet de la cultura part de la seua política exterior «s'han inspirat clarament en els preceptes de la *realpolitik* de l'imperialisme cultural i les virtuts d'una política de prestigi [...] que no per la idea de fomentar la pau a través de la cultura» (*Íbid.*).

Dins d'aquest debat, sempre cabria situar-se en una *iusta via media* (Chakraborty, 2013, pàg. 30) on el paper dels governs podria limitar-se al patrocini o bé a la guia a llarg termini de les activitats realitzades, bé directament, bé per actors no estatals, i de la mateixa manera que ocorre amb la diplomàcia pública en el seu conjunt, un ampli ventall d'actors podrien d'aquesta manera participar en la diplomàcia cultural d'un país, inclosos Ministeris i Departaments governamentals, així com agències independents i fundacions privades sense ànim de lucre. Seiichi (Seiichi, 2008, pàg. 191) proposa, en aquest sentit, el paper dels governs com a «hubs de xarxa», centrats en promoure esforços de baixa visibilitat per a crear un entorn fèrtil on els actors estiguen connectats entre ells horitzontalment, de manera que es busca evitar una intrusió molesta per part de les Autoritats governamentals en qüestions de gust i creences personals, despertar sospites intervencionistes o reduir l'atractiu cultural d'allò que es busca precisament potenciar.⁴ No obstant això, com

4 D'aquesta manera, s'ajustaria exactament a les recomanacions de l'informe del British Council, que sosté que el rol del govern és «crear les condicions perquè floreixi l'intercanvi cultural: permetent la llibertat d'expressió i permetent als artistes i turistes viatjar i visitar (...) Donar suport a l'intercanvi cultural mitjançant agències independents i autònomes, perquè la participació directa del Govern convida a la sospita i, finalment, a l'hostilitat» (Holden, 2013, pàg. 34).

assenyala correctament Mark (Mark 2009, pàg. 5), «no sempre està clar com les entitats no governamentals contribueixen a la diplomàcia d'un país». Un punt important de Chartrand i McCaughey (Chartrand i McCaughey, 1989) és que, encara que aquests rols són mútuament exclusius en teoria, a la pràctica la majoria de països han adoptat, en diferents graus, els quatre modes de suport públic.⁵

3.3.2. Qüestió d'arribada. L'eficàcia de la diplomàcia cultural.

La qüestió de l'eficàcia, per altra banda, és un tema disputat en el context de les discussions generals sobre diplomàcia pública, però «el que realment fa menys visible la importància i l'efectivitat de la diplomàcia cultural és el fet que el seu registre està compost per històries d'èxit individuals en lloc d'un efecte massiu ampli» (Aguilar 1996, pàg. 270). Una forma de distingir les activitats de comunicació pel que fa al termini de la seua efectivitat potencial. En aquest context, les activitats van des d'informació directa pel govern, principalment amb caràcter reactiu (la dimensió del dia a dia treballant en hores i dies); la publicitat proactiva o activitats de campanya (la dimensió de comunicació estratègica que funciona dins de setmanes i mesos); fins a l'establiment de relacions duradores a llarg termini (al llarg dels anys) (Leonard, *et al.*, 2002).

Encara que hi hagués un consens teòric en la literatura, resultaria gairebé impossible en la pràctica mesurar el «poder tou» amb precisió. Mentre que es poden comptar tancs i soldats com a indicadors del poder militar, aquesta comptabilitat no funciona a l'hora de valorar percepcions. Per aquesta raó resulta habitual mesurar el seu impacte en altres països mitjançant una descripció de «fonts de potència suau» (Nye, 2004, pàgs. 33-34). Aquestes fonts inclouen, segons Nye, l'entrada d'immigrants estrangers, el nombre d'estudiants a l'estranger matriculats a universitats (EUA) o el nombre de Premis Nobel, entre d'altres factors. Tanmateix, aquestes fonts no necessàriament donen una idea real de la influència que pot tenir un país sobre els públics estrangers. Tal com ho explica l'historiador Niall Ferguson (Ferguson, 2003, pàg. 21), a tot el món islàmic els nens gaudeixen de «Coca-Cola, Big Mac i CDs de Britney Spears». Però, tal com es pregunta Ferguson, ¿alguna d'aquestes coses els fa estimar més els Estats Units?

En aquest context, resulta especialment interessant precisament contribuir a l'anàlisi de la posició de la Xina al si d'aquesta disjuntiva per tal de copsar una millor comprensió dels seus assoliments i les seues debilitats actuals en matèria de diplomàcia cultural. En aquest sentit, i com a part d'aquest objectiu, aquest treball es centrarà en analitzar quin és el paper que desenvolupen els

⁵ La recerca de Chartrand i McCaughey (Chartrand i McCaughey, 1989, pàg. 3) ofereix un model il·luminador per definir diferents rols governamentals en suport de belles arts amb un país model per a cada tipus: facilitador (EUA), patró (Regne Unit), arquitecte (França) i enginyer (Rússia). Tal com explica Mulcahy, «en funció de les seves cultures polítiques, els governs varien de la manera que es conceptualitzen i s'implementen les seves polítiques culturals» (Mulcahy, 2017, pàg. viii).

Instituts Confuci en tant que instruments de diplomàcia cultural xinesa la Xina a l'hora de generar confiança en l'àmbit internacional.

4. EL MODEL DE DIPLOMÀCIA PÚBLICA XINÉS.

4.1. La Xina al món del s. XXI; la Xina del s. XXI al món.

La Xina, la civilització contemporània més antiga de la Terra, ha sobreviscut a 4.000 anys d'història amb un ric patrimoni cultural i, des del 2010, ha tornat a aparèixer com la segona economia més gran del món (Barboza, 2011). Tanmateix, la percepció de la civilització xinesa a la resta del món ha canviat de l'admiració, als segles XVII i XVIII, quan l'antiga Xina va ser introduïda a Occident com a model d'una civilització secular i humana per Matteo Ricci, Gottfried Leibniz, Charles de Montesquieu i Voltaire, a una de menyspreu creixent al segle XIX, quan va ser derrotada a les dues guerres de l'Opi (1839-1842 i 1856-1860) i la primera guerra sino-japonesa (1894-1895). Des de l'època d'aquesta caiguda fins el present, pot afirmar-se que la imatge de la Xina ha estat mal representada en molts països occidentals.

Tot i això, en les últimes quatre dècades, la Xina ha experimentat una transformació sense precedents –tant en escala com en velocitat– en matèria cultural, econòmica, social i política. Si bé els desenvolupaments massius configuren una nova Xina, la vella ideologia que fonamenta la legitimitat del règim sembla trobar-se en qüestió. Tal com argumenta Hroch (Hroch, 1985), el nacionalisme es converteix en un substitut dels factors d'integració en una societat que es desintegra.

Molts estudiosos han defensat que, a la Xina actual, es considera el nacionalisme com un dels dos pilars sobre els quals es manté la coherència nacional i la legitimitat del règim al costat d'un ràpid creixement econòmic. Hi ha veus que subratllen que, al final del segle XX, la Xina perseguia copsar un major respecte i comprensió a través de la seua política exterior; no desafiar les potències dominants, sinó, com a molt, equilibrar-les (Rozman, 1999), o fins i tot només obtenir l'aprovació i el suport de les potències existents (Wang, 1999). 2008 va marcar un punt d'inflexió segons Callahan, quan la combinació dels Jocs Olímpics de Pequín i l'inici de la crisi financera mundial van fer que les elits xineses abraçaren el «Sí» en resposta a les crides perquè Pequín liderara el món (Callahan 2012, pàg. 34). Al 2012, el gran «canvi de poder d'Occident a Orient» es va convertir en un lloc comú i Pequín passà de «ser un destinatari de les regles a un legislador» (*Íbid.*, pàg. 33). Tal com argumenta Guo, al 19é congrés del partit del 2017, «Xi Jinping no va deixar cap dubte que considera els conceptes il·liberals de l'ordre polític i econòmic de la Xina superiors als anomenats models occidentals i que busca exportar les sàvies xineses al món com a la seua contribució a la humanitat (Benner, *et al.*, 2018, pàg. 7).

L'objectiu fonamental i la motivació de la política exterior de la Xina és ajudar les tasques cada vegada més complexes del desenvolupament econòmic i social a casa. En aquest context, la

política exterior hauria de contribuir: 1) a protegir la sobirania i la integritat territorial del país –una tasca que comportaria, per exemple, la disminució de l'espai internacional de Taiwan; 2) promoure el seu desenvolupament econòmic i, per tant, ajudar a donar suport a la regla d'una sola part a la Xina –acomplint «aquests objectius sostenint un entorn internacional que afavoreixi el creixement econòmic i l'estabilitat a la Xina» (Sutter, 2012, pàg. 2)– i construint relacions polítiques que diversificaren el seu accés a l'energia i altres recursos naturals i a ampliar la seua capacitat «de buscar nous mercats per a exportacions i inversions xineses» (Zhu, 2010, pàg. 6); i 3) ajudar a reivindicar el respecte internacional, la solidesa del seu Estat i de la seua imatge. Hi apareix, però, una certa contradicció: d'una banda, fer que la Xina siga pròspera i forta es pot considerar com una font important de la legitimitat nacional del Partit Comunista xinès, mentre que, d'altra banda, el lideratge de Pequín és plenament conscient que el desenvolupament nacional només es veu recolzat per un entorn tranquil enmig dels països cooperatius; països que, avui en dia, poden percebre una Xina massa forta com una amenaça. Per aquest motiu, un quart objectiu important de la política exterior de la Xina consistiria en 4) tranquil·litzar els països veïns i altres potències afectades que les intencions de la Xina són pacífiques i benignes. Aquest enfocament de la tranquil·lització segueix la motivació de «projectar la imatge de la Xina com a poder responsable i pacífic» (Zhu, 2010, pàg. 6).

Pot ser que no haja estat un viatge planificat d'inici, ja que la Xina no opta ni pretén convertir-se en el «centre de gravetat dels assumptes mundials» (Kissinger 2005), però sens dubte, i tal com descriu Kynge, la Xina s'ha convertit en un tema de rellevància internacional diària (Kynge, 2005, pàg. 6). Estudiosos xinesos, com ara Xiang, van explicar aquest resultat com «ningú, ni tan sols els propis xinesos, poden evitar que la influència de la Xina s'estengui en política, valors i ideologia» (citada a Scott, 2008, pàg. 17). Aquest fet defineix un punt d'inflexió en el viatge de la diplomàcia cultural de la Xina, de partir de buscar respondre a la mala percepció internacional de la imatge pròpia de la Xina a reposicionar-se i, ara, a buscar remodelar una imatge global que impliqui tots amb un discurs alternatiu (Scott, 2007, pàg. 7).

4.2. La percepció de la Xina per l'*altri*.

Quan analitzem la Xina i els seus Instituts Confuci, adquireixen especial importància les narracions sobre el sistema internacional i les narracions nacionals. Una narració essencial del sistema internacional actual és la d'una Xina en ascens. Aquesta narració, habitualment feta servir per altres Estats, descriu la Xina «alternativament com un gran poder normal aspirant per equilibrar els altres o com un hegemó creixent» (Miskimmon, *et al.*, 2013, pàg. 104) i té com a objectiu definir «quina és la història de l'estat o nació [i] quins valors i objectius té» (Roselle, *et al.*, 2014, pàg. 76). La noció de món harmoniosos va ser descrita com «una visió xinesa de l'ordre mundial i regional»

(Zhang, 2007, pàg. 2). Si es visualitza en termes teòrics, podem veure dues imatges de l'alteritat. En primer lloc, la dicotomia d'Orient i Occident com a entitats culturals va ser disseccionada dins la crítica de Said (Said, 1978) a l'orientalisme, en què Orient es va convertir en «l'altre inferior» perquè Occident definira la seua pròpia identitat superior; en certa manera, una percepció orientalista del món és «l'Occident i la resta» (Hall, 1992, pàg. 185), amb «l'Occident» al centre i «la resta» al marge. Aquest llegat històric es va traslladar a l'època moderna, quan el règim autoritari de la Xina va evolucionar la seua imatge, passant de ser un «altre cultural» a ser un «altre ideològic». Malgrat el trasllat del nucli dinàmic de l'economia mundial des dels països occidentals desenvolupats, dirigits pels EUA i Europa, cap a les nacions asiàtiques en desenvolupament, dirigides per Xina i l'Índia, l'equació tradicional d'Occident amb la modernitat i l'Orient amb el passat exòtic continua sent impugnada i ha continuat sent un obstacle particular per a l'intent xinès d'establir la seua identitat política. Sempre que la Xina mantinga que els valors del seu sistema polític són fonamentalment diferents dels països occidentals líders, la Xina encara serà considerada com «l'altra».

Avui en dia, en un món on l'estructura mundial ha passat de ser bipolar durant l'època de la Guerra Freda a ser unipolar després del col·lapse de l'antiga URSS, i després a un món multipolar emergent actual, pot afirmar-se que la topografia i la narrativa de dominació i resistència està canviant. El que estaria en joc avui no seria tant el «final de la història», com va argumentar Fukuyama (Fukuyama, 1989), sinó la fi del centrisme occidental. Moltes de les potències líders mundials es van veure afectades negativament per la crisi financera mundial iniciada el 2008, mentre que la Xina va continuar aconseguint un ràpid creixement i va superar els EUA com a major economia mundial mesurada en termes de PPP (Purchasing Power Parity) el 2014 (Bird, 2020). La transició cap a un món que ja no es basa en l'hegemonia occidental ha generat una sensació de crisi per a aquells que es troben actualment a les posicions dominants, cosa que, a la mateixa vegada, condueix a la percepció de la naixent Xina com a «amença».⁶

4.3. El «poder suau» xinès, un gegant amb peus de fang: el nacionalisme com a obstacle de la diplomàcia pública xinesa.

Els esforços de diplomàcia cultural de la Xina representarien, doncs, una resposta política a un problema polític: el Govern xinès voldria remodelar el terreny intercultural per transformar-lo en un terreny de joc més igualat, ja que considera que la cultura xinesa històricament oprimida.

⁶ Des que Nixon (Nixon, 1967) creia que «la Xina Roja s'ha convertit en l'amença més immediata d'Àsia», el paper de la Xina ha evolucionat a moltes versions diferents, particularment després de convertir-se en tòpics a principis dels anys 90: la Xina com una amença econòmica i militar (Roy, 1996; Broomfield, 2003), com a amença ideològica (Yee i Storey, 2002; Yang i Liu, 2012), una amença per al model de desenvolupament (Peerenboom, 2007), una amença mediambiental (Bingman, 2010), una amença espia (Newman, 2011), una amença de consum d'energia (Richardson, 2014) i una amença de drets de la propietat intel·lectual (Roper, 2014).

El repte d'utilitzar el poder tou per combinar l'atracció i la persuasió resulta, però, major per a un Estat autoritari com la Xina que per a Estats regits per democràcies representatives. Tanmateix, una qüestió digna de reflexionar és: una campanya de persuasió dirigida per l'Estat augmenta o disminueix l'atracció de la cultura, els valors polítics i la política exterior d'un país? I concretament en el cas del País del Centre?

El poder tou ha estat probablement fet servir pel Govern xinès més que en qualsevol altre lloc, fins i tot fins al punt de convertir-se en una obsessió segons Shambaugh (Shambaugh, 2013) i Tao (Tao, 2015). Tanmateix, aquesta nova política pública s'ha enfrontat a no pocs obstacles. Possiblement per la seua aparició freqüent a la retòrica oficial xinesa, més enllà dels debats acadèmics i de política exterior que el concepte ha induït als EUA, no ha trobar gaire ressò acadèmic sobre la rellevància del concepte a la Xina. Miskimmon, O'Loughlin i Roselle (Miskimmon, O'Loughlin i Roselle, 2013) han identificat tres nivells de narracions estratègiques: «International System Narratives», «National Narratives» i «Issue Narratives». En el context de la Xina, els exemples d'aquestes narracions a cada nivell podrien incloure els de «món harmoniós», «ascens/desenvolupament pacífic» i l'anomenada «*Belt and Road Initiative*» (BRI) (*Íbid.*) Des de la «incorporació al sistema mundial de Jiang» fins al «construir un món harmoniós» de Hu Jintao, i ara amb Xi «creant una comunitat de futur compartit per a la humanitat», la Xina mostraria clarament que les narracions estarien «estructurades per abordar el passat, el present i el futur» (Roselle, *et al.*, 2014, pàg. 75).

En conclusió, cal reconèixer plenament la interacció entre tots dos en diversos sentits: d'una banda, el nacionalisme, ja que una de les principals fonts de formació de la identitat dona precisament la força a la Xina per a desplegar la seua diplomàcia cultural: el desig d'eleva la posició cultural de la Xina contra l'hegemonia contracultural informa de la presa de decisions de l'Estat-partit, mentre que el nacionalisme popular donaria suport moral a l'Estat i, fins i tot, sensació d'urgència per a perseguir la diplomàcia cultural. D'altra banda, el nacionalisme també limitaria els seus efectes, en restar credibilitat al seu missatge front a tercers. En aquest context, la diplomàcia cultural podria jugar un doble paper en l'equilibri de la naturalesa «de doble tall» del nacionalisme xinès: quan un canvi observable en la seua dimensió externa ve mostrant un enfocament cada cop més «de suma zero» en la política exterior de la Xina, la diplomàcia cultural podria ajudar a reinstaurar-la amb el seu enfocament «de suma positiva»; i quan es ve criticant la seua dimensió interna per «representar una ideologia endarrerida, vigilant el passat i obsessionada amb la superioritat històrica i cultural de la Xina» (Lei, 2005, pàg. 495), la diplomàcia cultural podria servir per a transformar la Xina de dins cap a fora observant-se i relacionant-se junt amb altres cultures. La millor estratègia de diplomàcia cultural ha de buscar un equilibri entre les forces internes i externes entre un context nacional i internacional, i ambdues, especialment en el cas xinès, tenen llegats històrics profundament arrelats, apuntant així a un marc d'anàlisi tridimensional.

5. LA DIPLOMÀCIA CULTURAL XINESA.

5.1. Punt de partida: el renaixement cultural xinés contemporani.

El 1978, la direcció xinesa de Deng Xiaoping va iniciar la política de reforma i obertura i, des de llavors, la Xina i el món s'han entrelaçat, no només econòmicament, sinó també en termes polítics, socials i culturals. Un dels components crucials d'aquesta nova política després de la Revolució Cultural va ser el desviament d'una Xina orientada cap a l'interior i tancada, cap a una altra que no només va tornar la mirada cap a l'exterior, sinó que també va començar a cooperar amb països estrangers.

Aquesta voluntat –que també era una necessitat– de relacionar-se i cooperar amb els estrangers per tal de perseguir els interessos nacionals aporta un interès especial per a aquest estudi, perquè pot ajudar a situar l'enfocament respecte a la diplomàcia cultural, en general, i dels Instituts Confuci, en particular. Dit d'una altra manera: a finals del segle XX, la Xina va optar per la cooperació amb els governs estrangers per reconstruir la seua economia; a principis del segle XXI, la Xina va optar per la cooperació amb els públics estrangers per tal de promoure la seua llengua i cultura i així donar forma a la seua imatge global.

La creació d'una campanya de diplomàcia cultural es conformaria, per tant, dins el cas xinés, com a una comunicació estratègica que ajudaria la Xina a transmetre el missatge adequat al públic adequat a través del mitjà adequat en el moment adequat (Anderson & Engstrom, 2009, pàg. 36).

Si bé són múltiples els esforços realitzats per la Xina fins ara, destaca una campanya de diplomàcia cultural dirigida per l'Estat com a part de l'estratègia nacional anomenada «Going Global» (China Policy, 2017), i sembla que, al capdavant, les refutacions governamentals no han aconseguit tranquil·litzar els actors regionals i mundials (Goldstein, 2005, pàg. 115), fins i tot en la mesura de ser contraproductius com aquests textos «reprodueixen enèrgicament els perills de la mateixa amenaça que pretenen negar» (Callahan, 2005, pàg. 712).

Tal com destaquen diversos estudiosos, la cultura, els valors, les institucions i les polítiques no són inherent o automàticament atractives i poden causar repulsió i ressentiment de manera igualment fàcil. Aquest és especialment el cas si aquests recursos són considerats un perill o una amenaça per a la cultura, els valors, les institucions i les polítiques del país (Deng i Zhang, 2009; Hill i Beadle, 2014; Li, 2009).

En aquest sentit, la Xina no ha partit de zero: ha observat amb atenció els intents d'altres països d'Àsia Oriental d'utilitzar la seua dimensió cultural com a instrument en la política mundial. El Japó va ser el primer dels països de l'Àsia oriental a fer-ho, impulsat per les restriccions constitucionals en el desenvolupament del seu poder militar i el seu estancament econòmic a llarg termini (Lee,

2011; J. Sun, 2013), ha dedicat molts esforços a promocionar la seua cultura, de manera més evidentment aquells elements de la seua cultura popular, com ara l'anime, els còmics manga, la música i els jocs d'ordinador arreu del món (Lee, 2011; Otmazgin, 2008). Corea del Sud, com a país petit que té recursos limitats en comparació amb els seus veïns (molt) més grans, creu que pot recórrer al poder tou per assolir objectius que no seria capaç d'aconseguir mitjançant altres mitjans (Lee, 2011; Sun, 2013). La popularitat generalitzada dels drames de televisió, música, moda i menjar sud-coreans, especialment a Àsia, ha passat a anomenar-se la «onada coreana».

A més a més, la pròpia noció de cultura com a valor recorda a idees i principis clau en determinades línies de la filosofia xinesa clàssica i del pensament estratègic. Un cas paradigmàtic el representa el propi Confuci, que va discutir a llarg termini el principi de governar mitjançant l'exemple moral en lloc de la força. En termes de gestió de les relacions amb altres estats, com resumeix Barr (Barr, 2011, pàg. 26), «el confucianisme, en general, defensava que un estat hauria d'obtenir la seua condició de líder posant un exemple i evitant la imposició contundent de valors sobre els altres».

Alguns esdeveniments importants de la darrera dècada han vingut marcant el tenor de les funcions de la diplomàcia cultural de la Xina: des del debut de la sèrie «Any de la cultura xinesa» a França, Itàlia, Rússia i Austràlia el 2003, fins a la pròpia obertura d'Instituts Confuci a tot el món des del 2004. La retòrica del Govern xinès tampoc no mostrava ambigüïtat en la seua intenció de millorar la imatge de la Xina a l'estranger (Cull, 2009; Lam, 2009). Fins i tot Wang Chen, que actualment dirigeix la divisió de propaganda del Partit Comunista a l'estranger, va declarar que les unitats administratives encarregades dels mitjans de comunicació i la cultura haurien de millorar la seua capacitat de difusió, d'influir positivament en l'opinió pública internacional i d'establir una bona imatge per a la nació xinesa (Lam, 2009).⁷

En aquest context, la diplomàcia cultural xinesa resultaria un mitjà estratègicament important per defensar els interessos estratègics davant la «ferotge competència internacional» (Jia, 2012, pàg. 216); com una eina eficaç per a Xina en la lluita del poder i els interessos entre les nacions que utilitzar per atraure societats i persones d'altres països (Li, 2005). Per dir-ho més succintament, el país que domine la cultura com a element «principal i líder» serà «el guanyador de la lluita de poder internacional» (Li, 2005, pàg. 2).

⁷ En el seu informe al 18è Congrés del Partit Comunista el novembre del 2012, el Secretari General sortint, Hu Jintao, va assenyalar que «s'hauria de tirar endavant la diplomàcia pública i els intercanvis culturals» (Jintao, 2012). Tot i que el terme només va aparèixer una vegada, el fet que la diplomàcia pública es mencionés, per primera vegada, en un document tan oficial que determina la direcció política general del partit per als propers anys, il·lustra la integració significativa de la diplomàcia pública en l'estratègia nacional de la Xina (Han, 2013, pàg. 2).

5.2. La diplomàcia cultural xinesa: una política d'Estat.

Tant els estudiosos nacionals com estrangers que fan recerca sobre la diplomàcia cultural de la Xina, com Hartig (Hartig, 2012), Barr (Barr, 2015) i Zhou i Luk (Zhou i Luk, 2016) han observat el plantejament kratocèntric del Govern xinès com la seua característica principal. Li defineix sense embuts la diplomàcia cultural com «les activitats diplomàtiques a través de mitjans culturals per servir a un fi polític o estratègic emprés per un estat sobirà» (Li, 2005, pàg. 24). El seu èmfasi en el paper que hi adopta el Govern es basa en la seua comprensió fonamental que la diplomàcia cultural és, al capdavant, diplomàcia; una activitat que és, evidentment, exercida pel govern. Altres estudiosos, com Bian (Bian, 2009), fins i tot defensen que, per aquest mateix motiu, resulta natural que la diplomàcia cultural mostre una clara orientació política en la seua implementació.

El 2013, el 18è Comitè Central del Partit Comunista va declarar, ja de manera oficial, que la diplomàcia pública havia de ser dirigida pel Govern. En la pràctica, aquesta resulta el producte d'una complexa xarxa d'actors estatals, inclòs el Ministeri de Cultura (rebatejat com a Ministre de Cultura i Turisme des del març del 2018), el Ministeri d'Educació i el Departament de publicitat del Partit Comunista (Zhang, *et al.*, 2015). L'Oficina d'Informació del Consell d'Estat (SCIO) es va constituir el 1991, però el 1998, la SCIO es va fusionar amb l'Oficina Internacional de Comunicació del Comitè Central, convertint-se en «una institució amb dos barrets», dirigida a servir tant al partit com al Govern al mateix temps. Aquest mode de gestió «de doble via», estadísticament normal dins a la pràctica domèstica, suposa però un perill seriós per als programes de diplomàcia cultural.

En aquest sentit, el professor Nye ha criticat la Xina de cometre l'error de pensar que el Govern és el principal instrument del poder tou (Nye, 2013). Segons Guttenplan, la vertadera intenció del govern xinès no és una altra que canviar la percepció de la Xina en «combatre la propaganda negativa amb la propaganda positiva» (Guttenplan, 2012). L'exemple clàssic el constitueix quan Li Changchun, antic líder del Partit Comunista xinès, va ser citat a *The Economist* afirmant que l'Institut Confuci era «una part important de la creació de propaganda a l'estranger de la Xina» (*The Economist*, 2009).

No resulta difícil entendre per què la naturalesa autoritària de l'Estat xinès i la confusió del límit entre la participació de l'Estat i el regne cultural-social generen precaució entre els acadèmics estrangers. Tal com va assenyalar Lukes, «el poder és el més eficaç quan resulta menys observable» (Lukes, 1974, pàg. 23). La diplomàcia cultural ha de romandre subtil; qualsevol intent de fer-ne una campanya governamental reduirà el seu impacte.

D'aquesta manera, Hu assenyala que és imprescindible frenar el paper del Govern al mateix temps que buscar atraure més actors no estatals (Hu, 2008, pàg. 32). La visió de Hu ha anat rebent un suport creixent en els darrers anys dins la pròpia Xina. Un important suport va ser el de Zhao i Zhang (Zhao i Zhang, 2010), que estimen que les organitzacions no governamentals, les

organitzacions socials i les elits socials constitueixen les forces vertebradores de qualsevol esforç de diplomàcia cultural destinat a l'èxit, mentre el públic en general conformaria la seua base.

La retòrica del Govern dirigida a «assegurar-se que tots els camps culturals, productes culturals i activitats culturals reflecteixen i s'ajusten als valors i requisits bàsics socialistes» (Sahlins, 2015, pàg. 6) revela la contradicció existent entre els objectius culturals del govern xinès i la capacitat del sistema polític per assolir aquests objectius. Resulta, per tant, just argumentar que la diplomàcia cultural per si mateixa no constitueix necessàriament un poder suau, sinó que aquesta dependrà de l'agent i de la intenció a qui s'encomane la seua execució. Sembla, doncs, que l'obsessió per definir, planificar, finançar i dirigir la diplomàcia cultural del govern estaria provocant l'efecte secundari de reduir, per intoxicació, l'atractiu cultural de la Xina.

5.3. Reptes de la diplomàcia cultural xinesa.

La diplomàcia cultural xinesa afronta, avui en dia, una gran quantitat de reptes complexos. Molts estudiosos han defensat que, en tant que el poder tou és cada cop més important en el sistema polític mundial contemporani i on l'ús de la força és cada cop més il·legítim, un Estat ha de relacionar-se activament i obtenir el suport d'una diversa gamma d'actors, inclosos altres estats, organitzacions intergovernamentals (OIG), organitzacions no governamentals (ONG), corporacions multinacionals (MNC) i públics (Aysha, 2005; Held, 2004; Hill & Beadle, 2014; Nye, 2004, 2011; Oğuzlu, 2007; Pastor, 1999). Aquesta posició ha estat àmpliament acceptada per funcionaris, acadèmics i periodistes de tota Xina, fins al punt que el poder tou ja hauria esdevingut ara un element central en l'enfocament de la Xina a la política mundial (Deng, 2009; Lampton, 2008; Wang, 2011).

Existeix un consens quasi majoritari entre diversos estudiosos de la diplomàcia cultural xinesa que els esforços de diplomàcia cultural de la Xina s'haurien centrat gairebé exclusivament en aspectes de la cultura tradicional xinesa, especialment en les seues aportacions més clàssiques en els camps de la literatura, la filosofia, la medicina, l'arquitectura, la cuina i les arts marcial (d'Hooghe, 2007; Wang i Lu, 2008). Si bé des de principis del segle XXI la Xina ha adoptat un enfocament més actiu dels processos de globalització, seria la cultura tradicional xinesa qui hauria adquirit paradoxalment un rol fonamental en aquest procés, conseqüència, en gran part, del fet que la Xina compta amb «una llarga història i una àmplia gamma de tradicions, símbols i registres textuais» (Li, 2008, pàg. 292).⁸ Cal remarcar, però, que no ens trobaríem davant d'una opció basada en

⁸ Per exemple, la 13a sessió col·lectiva del Politburo del maig del 2004 va posar l'èmfasi en la necessitat de la Xina d'aprofitar la seua cultura tradicional per millorar el seu poder suau (Lai, 2012). Sentiments similars van expressar el President del país i President del Partit Comunista xinès, Hu Jintao, en el seu informe de treball al 17é congrés del PCC a l'octubre de 2007, en el qual va dir que «la cultura s'ha convertit cada cop més en una font important de cohesió i creativitat nacional i un factor important en la competència de la força nacional global», i que la Xina necessitava «millorar el poder tou cultural del país» (citada a BS Glaser i

motius de tipus estètics o qualitatiu, sinó que aquesta es veuria motivada més aviat per una raó pragmàtica, ja que resultaria més fàcil per a la Xina projectar confiança a través d'una cultura o imatge estereotipades i ja conegudes del públic internacional, en tant que una mena de *business as usual*; i resultaria també alhora més fàcil per al Govern xinès mantenir el control sobre els continguts i els efectes que aquesta opció vertebraria.

Actualment, hi ha dues posicions a la Xina que disputen quin ha de ser el vehicle predominant a la diplomàcia cultural de la Xina. Una afirma que la cultura tradicional hauria de ser indiscutiblement el nucli de la diplomàcia cultural, atès que la Xina és rica en el seu patrimoni cultural (Liu, 2020). Hu creu que, com la cultura política actual de la Xina és molt diferent de l'occidental, que encara domina la comunitat internacional, aquesta seria l'opció estratègicament més intel·ligent per a la Xina.

Tanmateix, altres veus no ho veuen tan clar. Young (Young, 2008) planteja fins a quin punt trencar amb el passat i obrir les portes a una «nova Xina» podria servir en aquest tant desitjat intent d'arribar a l'estranger. Aquesta posició, que col·lidiona amb un nacionalisme polític fortament ancorat en la tradició històrica, buscava presentar la Xina com a un poder modern en l'escenari internacional d'avui i buscava subratllar les tensions existents dins la pròpia visió de la cultura nacional xinesa que intenta promoure el Govern xinès, que combina elements inherentment contradictoris com ara el confucianisme, el maoisme, el socialisme, el capitalisme, el modernisme i el globalisme.

Tot i que és just argumentar que totes les cultures són fragmentàries a la seua manera, potser cap altra cultura s'enfronta al desafiament fins al punt tan complex com la Xina. Hi hauria simplement massa dimensions i enllaços per establir una coherència perfecta entre tots ells; per a establir una única línia discursiva.

En aquest sentit, un repte particular per a la Xina el representa concretament la cultura popular. Tant Japó com Corea del Sud tenen cultures tradicionals estretament relacionades amb la Xina, però ambdues també compten amb les seves pròpies cultures populars diferenciades a l'estranger a través de fenòmens singulars com el manga i l'anime al Japó, i els drames de televisió i música pop a Corea del Sud. Malauradament, la Xina no té un punt de convergència tan fàcilment accessible entre la seua cultura popular i la resta del món (Ren, 2010). Això pot ajudar a explicar per què el focus actual de la Xina és promoure els aspectes tradicionals de la cultura xinesa, ja que representen la Xina més clàssica i reconeixible, mentre que una manca de suport i reconeixement de la seua cultura popular contemporània faria que aquesta darrera es vegés

Murphy, 2009, pàg. 16). Una altra sessió d'estudi col·lectiu del Politburo el juliol de 2010 va tornar a posar de manifest la importància de la cultura, mentre que l'article 9 del 12é Pla Quinquennal (2011-2015) instava al desenvolupament i la promoció de la cultura nacional i internacionalment com a mitjà per augmentar el poder suau de la Xina (Lai, 2012).

gravada amb tota mena d'influències estrangeres, gens coincidents, si no antitètiques, de la «cultura socialista».

És a dir, la contradicció entre els desenvolupaments culturals xinesos actuals i el nacionalisme governamental que impregna la diplomàcia cultural xinesa faria, que, en última instància, la Xina es trobe, com afirma Young, «atrapada en si mateixa» (Young, 2008, pàg. 15) i representa un dilema estructural per a la futura diplomàcia cultural xinesa.

6. L'INSTITUT CONFUCI COM A EINA DE DIPLOMÀCIA CULTURAL.

6.1. Context d'actuació: la política lingüística xinesa.

La planificació lingüística, com tota política pública, «requereix el desenvolupament de lleis, regulacions, regles i pràctiques destinades a aconseguir un canvi» (Kaplan i Baldauf, 1997, pàg. xi). Morgan (Morgan, 2014, pàg. 116) destaca la el fet que la planificació lingüística es produeix freqüentment quan una «nació s'està formant o reconfigurant d'alguna manera». L'abraçada de la potència suau de la Xina representa un intent de remodelar la Xina i el seu entorn extern i és aquí on el llenguatge es vincula de manera més clara amb l'auge de la Xina. Concretament, la Xina s'hauria centrat en la difusió de la seua llengua a l'exterior.

La difusió de les llengües externes sovint es gestiona a través d'organitzacions quasi governamentals o ONG i consta de mecanismes com ara beques, subvencions o suport a l'ensenyament i l'aprenentatge d'idiomes en sistemes d'educació reglada (Ager, 2001, 2005; Liddicoat, 2013). Tots aquests mecanismes de suport públic són, generalment, la conseqüència que l'aprenentatge d'idiomes es pot utilitzar com a mitjà per «fomentar una imatge favorable per tal d'assegurar un major poder de l'estat en les relacions internacionals» (Ager, 2001, pàg. 179).

Amb clares connexions amb la política mundial, els països europeus a finals del segle XIX van iniciar la creació d'organitzacions com l'Alliance Française i la Dante Alighieri Society (Ostler, 2010; Totaro-Genevois, 2005). Comparativament, la Xina és un usuari tardà, que, a finals del segle XX, només havia escomés els primer passos en aquesta direcció i que ha iniciat finalment un esforç concertat en la difusió del llenguatge extern ja entrat el segle XXI.

La difusió de la llengua externa de la Xina es realitza actualment a través de l'Oficina del Consell Internacional de la Llengua xinesa (国家汉办; guójiā hàn bàn), coneguda habitualment pel seu nom xinés abreujat, Hanban. Hanban opera directament sota el Ministeri d'Educació i està formada per representants de dotze Ministeris i Comissions, molts dels quals tenen un paper important en la política i el desenvolupament de diverses polítiques públiques de la Xina.⁹

Segons s'expressa en la seua pàgina web¹⁰, la missió de Hanban és «proporcionar recursos i serveis d'ensenyament de la cultura i la llengua xineses a cada país del món, satisfer al màxim les necessitats dels estudiants de xinés a l'estranger i contribuir a la construcció conjunta d'un món multicultural i harmoniós». En línia amb aquesta missió, les funcions principals de Hanban són:

⁹ Aquests Ministeris i Comissions són: l'Oficina General del Consell d'Estat; el Ministeri d'Educació; el Ministeri d'Hisenda; l'Oficina d'Afers xinesos d'Ultramar del Consell d'Estat; el Ministeri d'Afers Exteriors, la Comissió Estatal de Desenvolupament i Reforma; el Ministeri de Comerç, el Ministeri de Cultura, l'Administració estatal de la Ràdio, el Cinema i la Televisió (China Radio International); l'Administració de premsa i publicacions de l'Estat; l'Oficina d'informació del Consell d'Estat i la Comissió Estatal de Llengües (Wang i Adamson, 2014).

¹⁰ <http://english.hanban.org/>

- Donar suport a cada país per desenvolupar l'educació en llengua xinesa en institucions educatives de tots els tipus i nivells, i la difusió de la cultura xinesa a tots els països;
- Establir, millorar i promoure els estàndards internacionals per als professors d'idiomes xinesos, el xinés com a idioma estranger dins dels sistemes educatius estrangers i un currículum comú per al xinés com a idioma estranger;
- Seleccionar, formar i enviar a l'estranger professors i voluntaris d'idioma xinés;
- Desenvolupar i gestionar els tests de competència en xinés;
- Implementar el «Programa Confuci d'Estudis de la Xina» i recolzar la realització d'estudis a la Xina;
- Organitzar i gestionar les beques de l'Institut Confuci i dur a terme activitats rellevants, com ara els concursos del «Pont xinés»¹¹;
- Establir una plataforma multidimensional que inclogui una xarxa internacional d'educació en llengua xinesa, televisió i radiodifusió i proveesca de recursos digitals.

Si bé Hanban ha dut a terme diverses activitats de suport a l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua xinesa des de la seua creació el 1987, aquestes haurien entrat en una nova fase amb el renovat èmfasi de la Xina en el poder tou des de l'abril de 2007 en resposta directa al discurs de Hu Jintao sobre la necessitat de millora del poder suau cultural xinés i amb la creació i expansió dels Instituts Confuci a tot el món (Zhao i Huang, 2010).

Si bé Hanban es registra com a organització sense ànim de lucre amb estatus corporatiu, és el govern xinés qui cobreix totes les seues despeses, tant a Xina com a l'estranger –tot incloent les activitats dels Instituts Confuci–, en tant que instrument al servei de l'estratègia de construir un poder tou cultural nacional. Segons el seu lloc web oficial, Hanban consta de representants de dotze Ministeris i Comissions estatals.¹² La primera presidenta del seu Consell, Madame Liu Yandong, va ser abans Ministra del Govern (2002-2007). Quan es va retirar el 2018, la nova presidenta del Consell, Madame Sun Chunlan, també comptava amb experiència governamental (2014-2017). A més a més, la resta de membres de la direcció de Hanban es troba composta per alts funcionaris del Govern: el president del Consell és també el Vicepresident de la Xina; i la primera directora de Hanban, Madame Xu Lin, que es va retirar el desembre del 2016, també va ser consellera del Consell d'Estat (amb el rang de Vice-Ministra). Per tant, independentment del seu estat jurídic, no seria cap destrellat descriure-la com una organització quasi governamental, sota control efectiu del Govern i que reflecteix i executa força directament les opinions del govern.¹³

¹¹ http://english.hanban.org/node_8080.htm

¹² <http://english.hanban.org/>

¹³ Cada any des del 2004, Li Changchun emetia nombroses instruccions per a l'Institut Confuci i visitava sempre les seues seus quan viatjava a l'estranger (Sahlins, 2015, pàg. 7).

6.2. La configuració de l'Institut Confuci.

Segons fonts alemanyes, la iniciativa d'establir Instituts Confuci es remunta a l'ex-Ambaixador xinès a Alemanya, Lu Qiutian (Geiges i Aust, 2010, pàg. 100). Durant la seua carrera diplomàtica va «comprendre profundament les diferències culturals entre Orient i Occident» i es va adonar que el desconeixement de les diferències sempre condueix a malentesos innecessaris, tot arribant a la conclusió que la Xina també hauria d'establir centres culturals a l'estranger com ara el Goethe Institut d'Alemanya o el British Council britànic (*Íbid.*).

Dins la diplomàcia cultural xinesa actual, els Instituts Confuci (孔子孔子学院 ngzǐ xuéyuàn) es dirigeixen, tot i que no exclusivament, a un públic principal que normalment no té cap coneixement especial o preexistent sobre Xina. Les activitats principals dels Instituts Confuci inclouen cursos d'idiomes per a diversos nivells, el suport a l'ensenyament local i internacional del xinès o una àmplia gamma d'esdeveniments culturals, com ara exposicions, projeccions i xarrades diverses. Tot i que amb peculiaritats d'institut a institut, tots ells ofereixen un contingut aproximadament similar alhora que s'intenta desenvolupar una característica única o alguns programes singulars segons la seua concreta ubicació.

6.3. Estructura i funcionament dels Instituts Confuci.

Resulta essencial plantejar a aquest respecte que als Instituts Confuci hi concorren diversos actors que ocupen diferents posicions dins la seua acció. L'ecologia de la institució inclou:

- El govern xinès i Hanban;
- L'Institut Confuci, un gran conjunt d'institucions regides per una relació triangular;
- Erudits relacionats amb la Xina;
- Els mitjans de comunicació (tant a la Xina com al país amfitrió);
- El públic en general als països d'acollida com a públic objectiu.

Dins el funcionament de l'Institut Confuci, Hanban proporciona finançament i controla el pressupost; convoca la Conferència Anual intercentres, examina els seus informes i organitza sessions de formació, tant per a directors i tutors xinesos de les institucions domèstiques abans de la seua sortida com per als directors de les institucions d'acollida que volen a la Xina per a assistir a la Conferència Anual. És així com Hanban decideix si s'aprova o no el seu pressupost; qui necessitaria formar-se sobre què i qui determinaria quines publicacions apareixen seu lloc web oficial.¹⁴

¹⁴ <http://english.hanban.org/>

El funcionament dels Instituts Confuci a l'estranger respon a una relació triangular. Una seu local prototípica de l'Institut Confuci naix d'una col·laboració entre Hanban, un institut d'origen de la Xina i una institució d'acollida a l'estranger.¹⁵ L'equip típic d'un Institut Confuci està format per un director (estranger) designat per la institució amfitriona; un o dos administradors de l'oficina, pagats per la institució amfitriona; un codirector xinès; i diversos tutors enviats per la institució d'origen xinesa i pagats per Hanban. El que cal destacar és que no hi ha cap acord a tres, sinó dos de separats que es connecten indirectament: el primer acord només es signaria entre Hanban i la institució amfitriona per establir el nou Institut a les seues instal·lacions i que està «finançat i parcialment per Hanban» (Gao, 2019, pàg. 6); i un segon acord entre l'Institut i la Institució d'acollida detallaria les activitats i operacions de la nova seu de l'Institut i no inclouria Hanban com a signant.

Resulta habitual que els Instituts Confuci recorren a voluntaris que es contracten en dos programes. El primer d'ells, el Programa de professors de llengua xinesa voluntària (汉语教师志愿者项目 hànǔ jiaoshi zhìyuànzhě xiàngmù), establert el 2004, recluta voluntaris de la Xina i els envia a llocs de docència a l'estranger (Hanban, núm. D). El segon programa, conegut com a Programa de professors de xinès voluntaris a l'estranger (汉语教师海外志愿者项目 hànǔ jiaoshi hǎiwài zhìyuànzhě xiàngmù), es va establir el 2006 i recluta voluntaris que resideixen fora de la Xina per impartir classes al seu país de residència (*Íbid.*).

Per altra banda, trobem també els professors patrocïnats per l'estat (公派汉语教师 gōngpài hànǔ jiaoshi) i els assessors (汉语教学顾问 hànǔ jiàoxué gùwén), enviats a Ministeris d'Educació, universitats, instituts i escoles primàries de tot el món (*Íbid.*).

Un altre mecanisme de funcionament que cal ressaltar és que cada Institut Confuci compta amb un Consell d'Assessors, entre els membres del qual s'inclouen el President/Rector de la institució d'acollida i els seus professors. El Director de la institució amfitriona també assumeix el paper de lideratge en l'aprovació dels plans de l'Institut Confuci, mentre que el Codirector xinès és el principal responsable de la implementació del pla, la comunicació amb Hanban i la gestió dels secundaris xinesos. Així, hi ha una jerarquia estructuralment conflictiva integrada en aquesta associació de tres parts: Hanban es troba per sobre de la universitat d'origen, mentre que la universitat amfitriona ostenta el poder de decisió a través del Consell sobre «qüestions importants, com ara l'ensenyament, la investigació o les operacions de l'institut» (GAO, 2019, pàg. 17).¹⁶

15 El procés habitual per establir un Institut Confuci és que les universitats xineses i estrangeres desenvolupen conjuntament una sol·licitud que es presenta a la seu de l'Institut Confuci de Hanban. Si s'aprova la sol·licitud, Hanban i la universitat estrangera acorden proporcionar un finançament igualitari per a l'Institut Confuci, que normalment s'estableix en un contracte de cinc anys per començar. Un acord comú és que Hanban ofereix un finançament anual de 100.000 dòlars americans per a la durada del contracte, el material docent i el personal docent, mentre que la universitat estrangera proporciona recursos físics com ara personal d'oficines i personal de gestió (Barr, 2011; Hartig, 2012; Starr, 2009; HQ Zhao & JB Huang, 2010).

16 Altres complicacions poden ser causades per l'Ambaixada/el Consolat xinès al país amfitrió. El personal que treballa a la secció d'educació de l'Ambaixada o el Consolat és secundat del Ministeri d'Educació, on hi

En essència, els Instituts Confuci funcionen com una empresa conjunta, amb un objectiu comú, però també amb diferents interessos que les dues institucions associades tenen; entitats basades en una institució d'acollida amb personal proporcionat per la seua institució d'origen i finançament proporcionat per la seua seu a Pequín. Dins el joc que es genera entre Estat emissor i Estat receptor, i d'una manera similar al que ocorre amb les representacions diplomàtiques, podem veure que hi ha raons comunes per als dos socis, però també diferents angles per considerar els seus propis interessos: el terreny comú és proporcionar un programa en llengua xinesa i introduir la cultura xinesa; l'angle de la institució d'origen aniria més per a l'encontre de la reputació internacional de la universitat i a l'obtenció de crèdits o subvencions locals, mentre que la institució d'acollida tindria interès en buscar un millor posicionament de cara a obtenir un rèdit – present i futur– del l'augment econòmic de la Xina.

6.4. El rol dels Instituts Confuci.

Segons els Principis Generals de la «Constitució i Estatuts dels Instituts Confuci», «els Instituts Confuci es dediquen a satisfer les demandes de persones de diferents països i regions del món que aprenen la llengua xinesa, a millorar la comprensió de la llengua i la cultura xineses per aquests pobles, a reforçar l'intercanvi educatiu i cultural i la cooperació entre la Xina i altres països, a aprofundir en les relacions amistoses amb altres nacions, a promoure el desenvolupament del multiculturalisme i a construir un món harmoniós».¹⁷

Més enllà de consideracions purament programàtiques o institucionals, el rol real que exerceixen els Instituts Confuci roman una qüestió controvertida. Timothy Walton (Walton, 2013) entén la proliferació d'Instituts Confuci com una manifestació concreta de l'estratègia de guerra psicològica de la Xina i criticaria els Instituts Confuci en considerar-los un graó de la guerra mediàtica de la Xina a l'estranger. Philip Towle (Towle, 2013) també esmenta els Instituts Confuci i diversos mitjans de comunicació xinesos en termes bèl·lics, com també fan Sangkuk Lee (Lee, 2014) i Dean Cheng (Cheng, 2012). Tanmateix, diversos estudiosos xinesos s'entusiasmen amb els Instituts Confuci i els descriuen com la «combinació més única i amb més èxit de la diplomàcia pública xinesa amb la cultura tradicional xinesa» (Ji, 2012, pàg. 329), la «iniciativa més atractiva»

informa Hanban, i la seua missió inclou el suport i la supervisió de les organitzacions xineses a l'estranger. D'una banda, l'Institut Confuci necessita el suport de les Ambaixades, inclosos alguns recursos que els proporcionen. D'altra, aquesta part podria complicar encara més la missió dels Instituts en la prescripció original dels acords. Per exemple, quan hi ha algunes activitats políticament sensibles al campus, l'Ambaixada pot demanar a l'Institut local que intente blocar-les.

17 La Constitució i els Estatuts generals descriuen que els Instituts Confuci han de proporcionar els serveis següents: 1) l'ensenyament de la llengua xinesa; 2) la formació d'instructors d'idiomes xinesos i els recursos d'ensenyament de la llengua xinesa; 3) la celebració de l'examen HSK (test de competència xinesa) i les proves per a la certificació dels professors de llengua xinesa; 4) informació i serveis consultius sobre l'educació, la cultura de la Xina; i 5) la realització d'intercanvis lingüístics i culturals entre la Xina i altres països. <http://english.hanban.org/>

de la diplomàcia pública xinesa (Zhang, 2009, pàg. 13), o, simplement, com «el més meravellós bé d'exportació de la cultura xinesa» (Wu, 2012, pàg. 144).

Jean-Pierre Cabestan (Cabestan, 2008, pàg. 209) sosté que els Instituts Confuci «també tenen com a objectiu equilibrar la cultura americana (popular), millorant la imatge de la Xina a tot el món. La relació entre els Instituts Confuci i la imatge de la Xina també troba ressò entre els estudiosos xinesos. Segons Chen Qiang i Zheng Guilan (Chen i Zheng, 2007, pàg. 74), els Instituts Confuci no serien una reacció passiva a la dominació cultural occidental, sinó molt més «una expansió proactiva [...] per canviar la imatge de la Xina». Liu Wenya (Liu, 2007, pàg. 51) argumenta de manera similar, afirmant que la creació d'Instituts Confuci no perseguirien només la internacionalització de l'educació, sinó del poder suau de la Xina; una interpretació, que, d'altra banda, nega oficialment Hanban (Yang, 2010, pàg. 238).

Des d'un punt de vista analític, podem doncs observar dos aspectes: primer, els Instituts Confuci es presenten com a un instrument reactiu i de resposta mitjançant el qual Xina vol oferir al món la possibilitat d'aprendre més sobre la Xina i revertir, d'aquesta manera, una probable negativa imatge preexistent. En segon lloc, igual que amb altres instituts culturals, els Instituts Confuci persegueixen certs objectius idealistes en relació amb la comprensió internacional i l'intercanvi cultural.

Qualitativament parlant, cal observar que les crítiques que reben els Instituts Confuci troben el seu origen tant en àmbits nacionals com internacionals. Mentre a l'exterior, se'ls acusaria habitualment de ser instruments de propaganda del Partit Comunista que poden interferir i perjudicar la llibertat de l'ensenyament acadèmic, arribant a descriure els Instituts Confuci com a «croades culturals» (Young, 2009, pàg. 8); a la Xina es plantejaria sovint la qüestió de per què Xina subvencionaria organitzacions a l'estranger, especialment les dels països desenvolupats, per a ensenyar xinès als estrangers, mentre que a les escoles xineses i les instal·lacions d'ensenyament, especialment a les zones rurals, no s'inverteixen els fons adequats (Li, 2008, pàg. 55).

Una de les acusacions habitual és la insinuació que els Instituts Confuci són considerats eines de la invasió cultural o de l'imperialisme cultural xinès. El que és interessant, però, és el fet que aquestes acusacions de caràcter més general –o fins i tot basades en ocasions en purs prejudicis– resulten molt més rebutjades per la Xina que aquelles articulades pels acadèmics crítics amb el funcionament dels Instituts Confuci i estudiosos del seu funcionament (Masar, 2010).

Fóra com fos, i més enllà del debat deontològic més o menys fonamentat, Tollefson i Tsui (2007) ens recorden adequadament que totes les polítiques lingüístiques estan connectades d'una manera o una altra, en una part o una altra del procés, amb agendes polítiques nacionals més amples. Res no fa pensar que aquesta ocasió siga diferent i cabria, doncs, considerar, raonable i legítimament, els Instituts Confuci com «part d'un nou esforç sistemàtic per augmentar l'atractiu i

la influència de la Xina a través de la llengua i la cultura» com, d'altra banda, altres institucions homòlogues venen fent d'antic (Lampton, 2008, pàg. 157).

7. BALANÇ DELS INSTITUT CONFUCI.

Com tots els fluxos culturals mundials, el projecte Institut Confuci entra i interacciona amb contextos i condicions locals a tot el món (Hopper, 2007; Tomlinson, 1999, 2007), i són aquestes interaccions les que determinen ulteriorment el seu impacte. Tanmateix, avaluar l'impacte del projecte Institut Confuci és una tasca complicada per diverses raons. En primer lloc, no hi ha cap mètode universalment acceptat per determinar si les activitats realitzades a través del projecte de l'Institut Confuci realment beneficien la Xina en la política mundial. En segon lloc, resulta difícil distingir l'impacte del projecte de l'Institut Confuci de l'impacte de les altres iniciatives de diplomàcia cultural de la Xina, en particular, i de les seves activitats econòmiques i polítiques, en general.

Una altra complicació afegida a aquesta empresa és que, com que el projecte Institut Confuci és encara força nou, el seu impacte encara no resulta evident (Huang i Ding, 2006; Paradís, 2009). La qüestió temporal és especialment aparent en comparació amb les altres organitzacions de promoció de la llengua i la cultura ja mencionades a aquest treball: l'Alliance Française va ser fundada el 1883; la Societat Dante Alighieri, el 1889; el British Council, el 1934; l'Institut Goethe, el 1951; i l'Institut Cervantes, el 1991 (Ostler, 2010; Totaro-Genevois, 2005). De fet, avaluar l'impacte del projecte Institut Confuci és pot representar precisament un exemple rellevant de la declaració de Cull (Cull, 2008, pàg. 44) que «[els] intents d'avaluar la diplomàcia cultural pot semblar contemplar un bosc cada matí per veure fins a on han crescut els seus arbres durant la nit».

Held (Held, *et al.*, 1999) ha desenvolupat el que possiblement constitueix el marc més conegut per a estudiar fluxos globals de diversos tipus, ja que permet una anàlisi quantitativa i qualitativa de projectes globals. Aquest marc consta al seu torn de quatre components: l'**extensió i la intensitat**, que fan referència al volum d'un projecte global; la **velocitat**, que es refereix a la velocitat amb què es produeix un projecte global; i l'**impacte**, que fa referència a les conseqüències o resultats d'un projecte global. És seguint aquest esquema que anem a tractar de fer un doble balanç –quantitatiu i qualitatiu– de la Iniciativa dels Instituts Confuci en termes de diplomàcia pública i cultural.

7.1. Quantitatiu.

A finals de desembre de 2019, la Xina comptava amb més de 548 Instituts Confuci en un total de 146 països.¹⁸ Aquestes xifres representen una gran extensió i intensitat, ja que abasta bona part del món i el volum de les seves activitats són considerables; i una l'alta velocitat, ja que tot això s'ha produït en poc més d'una dècada.

¹⁸ <http://english.hanban.org/>

7.1.1. Extensió/intensitat.

Pel que fa a la seua extensió, la cobertura geogràfica del projecte Institut Confuci és notable. Actualment existeixen Instituts Confuci a tots els Continents i a més de dos terços dels països que constitueixen la Societat Internacional.¹⁹

A més, actualment es troben en funcionament un Institut Confuci basat en ràdio i un Institut Confuci en línia²⁰, i es va desenvolupar, paral·lelament, un Institut Confuci basat en televisió (People's Daily, 2007). L'Institut Confuci basat en la ràdio va ser establert conjuntament per Hanban i China Radio International (CRI) el 2007 i emet avui en línia i sense fils en més de 40 idiomes (Hanban, 2007, 2008).

Pel que fa a la intensitat, la quantitat d'Instituts Confuci també és considerable. Els 548 Instituts Confuci que hi ha a tot el món es divideixen de la següent manera: 135 a Àsia, 61 a Àfrica, 187 a Europa, 138 a les Amèriques i 20 a Oceania.²¹

Un altre aspecte d'intensitat és l'elevat volum d'activitats desenvolupades pels Instituts Confuci. Tot i que cal destacar aquí que existeix un lapse de temps entre la creació d'un Institut Confuci i quan realment comença a realitzar activitats –i que alguns d'entre ells en realitzen més aviat poques– (Hartig, 2016; Jensen, 2012), el nombre de classes i activitats culturals de llengua xinesa realitzades és, tanmateix, molt elevat. Segons dades de 2009 – les darreres que figuren a la pàgina web de Hanban–, es van realitzar més de 9.000 cursos de xinès amb la participació de 260.000 alumnes a tot el món i 7.500 activitats d'intercanvi cultural que arribaren, directament i indirecta, a un total de 3 milions de persones.²²

7.1.2. Velocitat.

Potser l'aspecte més destacable del projecte de l'Institut Confuci, però, és la velocitat a la qual s'ha produït el seu desenvolupament. El projecte Institut Confuci va començar el 2004 i, en poc més d'una dècada, va assolir les proporcions descrites anteriorment. La seua velocitat era tal que, al llarg dels primers anys del projecte, obria de mitjana un nou Institut Confuci cada quatre dies (Cheng, 2009; Wu, 2009; Zhao i Huang, 2010).²³

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ L'Institut Confuci en línia es descriu com «una plataforma en línia amb recursos integrats per ensenyar, formar i experimentar la cultura» (Hanban, 2013, pàg. 7). Estava disponible en 46 idiomes a finals del 2012 i tenia un total de 8 milions d'usuaris el 2015 (Hanban, 2012, 2015). En conjunt, els Instituts Confuci basats en ràdio i en línia haurien arribat a 149 països (Luo, 2009, 2011).

²¹ <http://english.hanban.org/>

²² *Ibid.*

²³ El 2008, per exemple, hi havia 249 Instituts Confuci a 78 països, que el que representava un augment de 47 Instituts Confuci i de 14 països respecte de l'any anterior (Hanban, 2008; Luo, 2009). A finals de 2009, hi havia 282 Instituts Confuci a 88 països, un augment de 33 Instituts Confuci, i de 10 països (Hanban, 2009). Durant l'any 2010 s'han afegit 40 instituts Confuci i 8 països, per a un total de 322 instituts Confuci a 96

L'elevada extensió, intensitat i velocitat del projecte de l'Institut Confuci es fa encara més evident si es compara amb les organitzacions de promoció de la llengua i la cultura d'altres països. El British Council, per exemple, ha establert més de 200 oficines en més de 100 països al llarg de 81 anys.²⁴ L'Alliance Française, per la seua banda, ha establert 819 centres en 137 països al llarg de 132 anys.²⁵ De la mateixa manera, la Societat Dante Alighieri, que és gairebé tan antiga com l'Alliance Française, es queda notòriament enrere del projecte de Institut Confuci en termes d'extensió, ja que abasta aproximadament la meitat del nombre de països i regions, amb aproximadament un terç de les seues branques.²⁶ El Goethe Institute, al seu torn, abasta 98 països i compta amb 159 instituts, el que el situa molt enrere en termes de velocitat, ja que la seua existència abasta 64 anys. L'Institut Cervantes, tot i ser relativament nou en comparació amb les altres organitzacions de promoció de la llengua i la cultura que es discuteixen aquí, duu en funcionament més del doble de temps que el projecte de l'Institut Confuci.²⁷

Ostler (Ostler, 2010) va concloure que el 2010 el projecte de l'Institut Confuci era la segona organització mundial de promoció de la llengua i la cultura darrere de l'Alliance Française. Avui, aquesta situació hauria canviat una mica, com demostrarien les xifres presentades anteriorment. El projecte Institut Confuci ha superat totes aquestes organitzacions en termes d'intensitat i velocitat, i només quedaria darrere de l'Alliance Française en termes d'extensió. Si les tendències actuals continuen, és probable que el projecte Institut Confuci supere aviat l'Alliance Française.

7.2. Qualitatiu: Recepció.

Dins aquest apartat analitzarem l'impacte de l'Institut des de la seua vessant qualitativa, per a la qual cosa ens centrarem dos aspectes: el nivell de la seua recepció (bilateral/global); i l'esfera crítica de la seua recepció (acadèmica/mediàtica/social).

7.2.1. Segons el nivell de recepció.

- La relació bilateral.

països (Hanban, 2010). Es van establir 36 Instituts Confuci el 2011, de manera que, a finals d'aquell any, hi havia 358 Instituts Confuci a 105 països (Hanban, 2011; Luo i X. Guo, 2012). L'any 2012 es van establir 42 Instituts Confuci, per un total mundial de 400, i la suma de 3 països, per a un total de 108 (Hanban, 2012). Es van afegir més 40 Instituts Confuci durant el 2013, així com 12 països (Hanban, 2013). Durant el 2014, es van afegir uns altres 35 instituts Confuci i 6 països, mentre que el 2015 es va establir 25 nous instituts Confuci a 9 països. Això suposa un augment mitjà anual de poc més de 37 instituts Confuci i poc menys de 9 països per als anys 2008-2015.

²⁴ <https://www.britishcouncil.org/>

²⁵ <https://alliancefr.org/en>

²⁶ <https://ladante.it/chi-siamo.html>

²⁷ <https://www.goethe.de/>

Com ja hem comentat quan hem tractat la seua estructura local, els Instituts Confuci s'organitzen com a empreses conjuntes entre una institució xinesa (principalment universitats) i una organització estrangera (també principalment universitats).

Un dels avantatges bilaterals d'aquesta gestió estructural dels Instituts Confuci es plasmaria en la possibilitat d'una major implicació dels actors, dels mitjans i dels coneixements locals en l'exercici de la diplomàcia pública xinesa. Un dels avantatges fonamentals que se'n derivaria seria la rendibilitat relativa del seu plantejament. Segons Xu Lin, aquest model cooperatiu garanteix que els Instituts Confuci són un instrument que ajuda el govern xinés a obtenir efectes enormes amb una inversió mínima de capital (citada a Liu H., 2008, pàg. 33). Si bé la idea oficial és la repartició igualitària de costos, hi hauria raons objectives per a pensar que la realitat és una mica diferent.²⁸

Un altre avantatge per a la Xina seria que el compromís dels agents internacionals augmentaria clarament la credibilitat de tot el projecte. Aquest fet cobraria importància a causa del fet que la majoria de socis internacionals dels Instituts Confuci són universitats que, no només emfatitzen i defensen la seua separació i independència de l'Estat, sinó que normalment mostren un escepticisme no menor envers governs intervencionistes.

Un darrer avantatge per al soci xinés vindria del fet que el personal enviat a la Xina a través de programes d'intercanvi comptaria amb la possibilitat d'ampliar els seus horitzons a través d'aquesta experiència i tornar de la Xina amb noves idees i conceptes, la qual cosa podria ajudar a «conrear» la pròpia cultura xinesa i copsar la seua «germinació» a l'estranger.

Els socis internacionals dels Instituts Confuci, per la seua banda, i atesa la natura constitucionalment cooperativa dels Instituts entre socis xinesos i internacionals, podrien beneficiar-se de tres grans avantatges: 1) els ingressos que, potencialment, pogueren obtenir els Instituts Confuci locals; 2) el prestigi que comporta establir vincles amb una potència emergent ja molt present, com és la Xina; i 3) dels propis vincles establerts, que permetrien ajudar a obrir el – hermètic– mercat de l'educació xinés a les seues contraparts exteriors.

Però també hi podem trobar certs desavantatges per al soci xinés. Pel que fa a les universitats xineses que participen en la recerca dels Instituts Confuci, el major desavantatge consistiria en la gestió dels recursos humans, especialment per a les universitats que gestionen diversos Instituts Confuci. A grans trets, es pot argumentar que, a causa de l'estructura d'empresa conjunta, la Xina no pot fer fàcilment el que faria d'una altra manera si no hi hagués un soci internacional.

D'altra banda, si bé els avantatges per als seus socis internacionals van ser un detonant per aplicar-se les institucions internacionals, sobretot en els primers anys de desenvolupament dels Instituts, sembla que no totes aquestes raons es mantenen en exploració en l'actualitat. En primer

²⁸ En el seu informe de treball, Xu Lin (Xu Lin, 2015, pàg. 12) va assenyalar que la despesa en efectiu, personal, instal·lacions docents i serveis públics per part de les contraparts estrangeres va ascendir a 443 milions de Dòlars americans i que la despesa xinesa va ser de 295 milions de Dòlars americans. A més, va assenyalar que la proporció global de contribució entre la part xinesa i l'estrangera el 2014 va ser d'1:1,5.

lloc, perquè els socis internacionals no sols contempen guanys, sinó que també han d'invertir en la seua apertura/el seu manteniment, ja sigui en efectiu o mitjançant un suport en forma d'habitacions i instal·lacions de treball. A més a més, una altra concepció matisable per raó de la seua pròpia evolució en el temps es refereix al seu prestigi. Primer de tot, l'obertura d'un Institut Confuci ja no és gens d'especial, tal com indica la sorprenent taxa de creixement dels darrers deu anys; no es tracta ja d'un club exclusiu: la seua aparició s'hauria generalitzat i hauria diluït, d'aquesta manera, el seu impacte singular. En segon lloc, tota institució és objecte en l'actualitat d'un major escrutini públic i les universitats no en són una excepció: s'enfronten avui a un públic cada vegada més escèptic sobre la seua relació amb un règim polític antidemocràtic, la qual cosa no contribuiria, d'aquesta manera i a hores d'ara, a la millora de la seua imatge i prestigi.

- La relació global.

La qüestió de la percepció escèptica de tota activitat exterior de la Xina està estretament relacionada amb un aspecte cardinal que defineix els Instituts Confuci, és a dir, el sistema polític que representen. Tal com s'ha demostrat aquest anàlisi, la Xina considera la diplomàcia pública com una eina inestimable de la seua política exterior per a millorar les percepcions internacionals del país explicant la seua història al món. En aquest context, caldria destacar la presència d'una Xina força conflictiva i dividida, que va aportar a William Callahan (Callahan, 2010), en identificar el dilema d'identitat de la Xina que oscil·lava entre sentiments positius i negatius, a qualificar la Xina com a «nació pessoptimista».

Una Xina activa internacionalment, cada cop més confiada i més assertiva en el seu comportament en l'escenari global, també està trobant una certa resistència per part de la resta del món, tot especialment dels seus adversaris tradicionals. Un dels mitjans més importants de la Xina troba per a afrontar aquesta qüestió d'imatge és a través de la seua diplomàcia pública. El problema és que, com ja s'ha mencionat a aquest treball i sosté Zhao (Zhao, 2007) s'hauria de caracteritzar per un enfocament de confiança en si mateix i més centrat en nocions d'intercanvi, trobada i compromís –més idealistes–, davant les quals la Xina es mostraria, si més no, un tant escèptica al seu torn en la pràctica.

Curiosament, una reacció comuna dels responsables dels Instituts Confuci és la negació de qualsevol dimensió política –estrangera– de les institucions que dirigeixen. Com s'ha esmentat ja a aquest treball, negar el debat sobre un assumpte d'interés no el faria desaparèixer en termes de diplomàcia pública i cultural, i el sistema polític xinès en formaria part, tot i que les Autoritats xineses s'afanyen a negar-ho.²⁹

²⁹ Xu Lin, Director de Hanban, va argumentar amb fermesa aquesta declaració a la novena Conferència de l'Institut Confuci a Xiamen el desembre de 2014, quan va dir: «vull deixar clar que l'Institut Confuci és independent de la política. No som el producte polític del Govern xinès; més aviat som una institució recolzada pel govern xinès i el poble xinès per a la promoció de la llengua i la cultura xineses. Hi ha qui diu

La dimensió política, en primer lloc, es faria evident amb l'objectiu dels Instituts Confuci, després dels quals, segons la seua constitució, es dediquen a construir un «món harmoniós», al·lusió que lligaria clarament amb les narracions estratègiques i els objectius de política exterior de la Xina.³⁰

Un altre indicador dins la dimensió política global es refereix al fet que els Instituts Confuci tenen una posició privilegiada i preponderant dins de l'oficialitat institucional xinesa. Això s'il·lustra en el fet que tots els nous membres del 17è Comitè Permanent de Politburó del Partit Comunista xinès –les persones més poderoses del país– i almenys quatre de cada set membres del 18è Comitè Permanent del Politburó central van visitar almenys un Confuci Institut en algun lloc del món durant el seu mandat (Hartig, 2016). A més a més, les conferències anuals de l'Institut Confuci il·lustren clarament que els Instituts Confuci mantenen, *de facto*, un lligam estret amb la política exterior de la Xina (*Íbid.*).³¹

La condició de respecte/adherència als principis nuclears de la política xinesa per part de les contraparts locals dels Instituts Confuci, com ara en matèria de la concepció «d'una sola Xina» respecte de Taiwan, constitueix un motiu més per a valorar la dificultat de considerar aquests Instituts com a un instrument neutral. La declaració es va fer a les anomenades «Directrius per a la creació d'Instituts Confuci a l'estranger», que estableixen que: «els instituts Confuci a l'estranger respectaran la política «única Xina», vetllaran per la independència i la unitat de la República Popular Xina, hauran de complir les lleis i les regulacions del país amfitrió i han d'acceptar la supervisió del govern del país amfitrió i no han de participar en cap activitat relacionada amb la política, religiosa o relacionada amb la raça al país amfitrió» (Han, 2006).

Un darrer element revelador que caldria sotmetre a consideració consisteix en una mesurada ambigüitat a l'hora de definir què es considera com a «cultura xinesa» en la pràctica. Xu Lin, Director de Hanban, va exemplificar aquesta autoconcepció, que va assenyalar de la següent

que la cultura és inseparable de la política, però no hi estic d'acord» (Xu Lin 2015, pàg. 69)

30 Una lectura més acurada de les cartes de felicitació de Xi Jinping, President, i Li Keqiang, Ministre d'Afers Estrangers, amb motiu del desé aniversari dels Instituts Confuci a finals de setembre del 2014 també il·lustra el fet que s'han d'entendre en el context dels afers exteriors més amplis de la Xina. Per a Xi, els Instituts són un «símbol dels esforços de la Xina cap a la pau mundial i la cooperació internacional» (Liu Y., 2014). Xi també encoratja els Instituts Confuci a «impulsar l'avanç de les civilitzacions humanes i l'intercanvi de persones a cor, per crear conjuntament un demà més bonic» (*Íbid.*). De la mateixa manera, Li Keqiang assenyala que millorar els «intercanvis i aprenentatge entre diverses cultures i reforçar la comprensió entre pobles de diferents països són enfocaments importants per impulsar l'avanç de la civilització i el progrés de la societat» (Liu Y., 2014). També fa una crida als Instituts Confuci a continuar amb la promoció «de la comprensió mútua i de l'amistat entre els xinesos i els ciutadans d'altres països», per aprofundir en l'intercanvi cultural i per «contribuir encara més a la millora de la diversitat de la civilització i al progrés harmoniós dels pobles al món» (*Íbid.*).

31 El Viceprimer Ministre Liu Yandong assistia habitualment a la Conferència, com ja feia el seu predecessor Chen Zhili. En el seu discurs principal a la 9a Conferència de l'Institut Confuci del desembre del 2014, Liu va exposar clarament les implicacions polítiques del treball dels Instituts Confuci. Va relacionar els Instituts amb els dos «objectius centenaris» del poble xinès, és a dir, duplicar el PIB i els ingressos de la gent del 2010 i acabar amb la creació d'una societat de prosperitat inicial en tots els aspectes el 2020, així com el somni xinès del gran rejuveniment de la nació xinesa, que és, com s'ha esmentat abans, la darrera frase de la política xinesa. Un altre aspecte polític, potser menor, és que tots els Delegats a la Conferència de l'Institut Confuci 2014 de Xiamen van ser convidats a una presentació del drama de dansa «The Dream of the Maritime Silk Road.» (Hartig, 2016, pàg. 198).

manera: «els Instituts Confuci no només ensenyen els estudiants a dir «hola», beure te o cantar cançons xineses, sinó que intenten transmetre les cultures xineses profundes» (Luo W., 2012). Però... En què consistirien aquestes «cultures xineses profundes»? Segons un director d'un Institut Confuci europeu, «els gustos i demandes d'un públic estranger i dels funcionaris Hanban poden ser ben diferents». Si bé als xinesos els «solen agradar els espectacles de cançons i danses que podríem trobar més aviat no representatius de la cultura xinesa», els occidentals prefereixen «l'art xinès contemporani» que, al seu torn, pot ser més popular entre nosaltres que en els cercles oficials xinesos (citada a Hellkötter, *et al.*, 2011, pàg. 202). Aquesta comprensió més aviat tradicionalista i elitista de la cultura devaluaria aspectes més populars que, tanmateix, proporcionen un bon accés a la Xina actual i la seua gent, i que no trobaria, en aquest escenari, un espai als Instituts Confuci.

7.2.2. Segons esfera de recepció.

- Acadèmica.

Una part considerable de la literatura anglesa rellevant proporciona una visió de caire general, i tracta temes crítics i es centra en la connexió de l'Institut amb la potència suau de la Xina (Ding i Saunders, 2006; Paradise, 2009; Zhe, 2012; You, 2012; Park, 2013; Schmidt, 2013). Un segon grup d'estudiosos entendria els Instituts Confuci com un instrument més de la diplomàcia pública i/o cultural de la Xina (d'Hooghe, 2015; Wang i Lu, 2008; Rawnsley, 2009; Hartig, 2012; Pan, 2013; Wheeler, 2014). Un tercer grup d'autors s'aproximaria als Instituts Confuci des d'una perspectiva de l'educació superior i ensenyament d'idiomes (King, 2010; Zhao i Huang, 2010; Yang R., 2010) i alguns observen els Instituts Confuci des d'una perspectiva empresarial (Li, *et al.*, 2009; Lien, *et al.*, 2011). En quart lloc, hi hauria una línia d'investigadors que consideraria els Instituts Confuci com un «projecte de propaganda» del lideratge xinès (Brady, 2008, 2012; Niquet, 2011) o fins i tot com a «*malware* acadèmic» (Sahlins, 2015).

Per la seua banda, les publicacions xineses discuteixen la relació entre la potència suau, la imatge, la febra de la llengua xinesa i els Instituts Confuci (Xu, 2006; Chen i Zheng, 2007; Duan, 2008; Guan, 2012) o es centren en els components culturals dels Instituts Confuci (Nie, 2012; Shi i Zhang, 2012). D'altres descriuen els Instituts Confuci i l'ensenyament de la llengua xinesa per a estudiants internacionals com una plataforma de la diplomàcia pública de la Xina (Han, 2011; Wu, 2012), com un mitjà per internacionalitzar l'educació xinesa (Liu W., 2007) o presentar estudis de cas d'instituts Confuci concrets (Shen, 2007; Zhou, 2007; Chen, 2008; Lei, 2013).

Resulten nombroses les preocupacions sobre el projecte de l'Institut Confuci suscidades per acadèmics des dels seus primers inicis i el fet que aquestes han continuat fins a èpoques més recents. A Suècia, per exemple, el personal de la Universitat d'Estocolm va acusar l'Ambaixada

xinesa d'utilitzar l'Institut Confuci de la universitat per dur a terme activitats de vigilància política i propaganda secreta, així com de restringir les investigacions sobre qüestions políticament sensibles relacionades amb la Xina (Starr, 2009). A l'abril de 2014, més de cent treballadors de la Universitat de Chicago van signar una petició al·legant que tenir un Institut Confuci significava que la universitat permetia a Hanban controlar la contractació de personal, el contingut del curs i les ofertes de cursos. La petició també va demanar al Consell del Senat de la universitat que votés per no renovar el contracte per a l'Institut Confuci (Redden, 2014; The Australian, 2014).

De la mateixa manera, el juny de 2014, l'Associació Americana de Professors Universitaris (AAUP) va publicar un informe al·legant que els Instituts Confuci representen una amenaça significativa per a la llibertat acadèmica i podrien permetre al Govern xinès obtenir control sobre el currículum i la docència. Segons l'AAUP, «les universitats nord-americanes permetrien als Instituts Confuci avançar una agenda estatal en la contractació i control de personal acadèmic, en l'elecció del pla d'estudis i en la restricció del debat». L'AAUP va demanar a totes les universitats que tancaren els seus Instituts Confuci a menys que pogueren renegociar els seus acords amb Hanban de tal manera que garantiren que aquests problemes no es reproduïren (American Association of University Professors, 2014). Mentrestant, una professora de l'Institut Confuci de la Universitat de McMaster, al Canadà, va presentar una denúncia al Tribunal de Drets Humans d'Ontario perquè treballar a l'Institut Confuci va significar que havia d'amagar la seua pertinença a la disciplina filosòfica del Falun Gong, crítica amb el sistema polític xinès (The Australian, 2014).

També a Austràlia, alguns acadèmics han defensat que els Instituts Confuci constituïrien una amenaça potencial per a la llibertat acadèmica. Per exemple, mentre Chey (Chey, 2008) reconeix els avantatges dels recursos proporcionats pels Instituts a l'ensenyament de la llengua xinesa, també defensa que les activitats dels Instituts Confuci haurien de mantenir-se separades de les dels departaments xinesos universitaris, perquè podrien acabar per restringir l'ensenyament i la investigació sobre temes delicats i impulsar visions pro-Xina. L'acadèmica neozelandesa Anne-Marie Brady (Brady, 2008, pàg. 165) argumenta de manera similar que la ubicació dels Instituts Confuci a les universitats permet a les autoritats xineses mantenir un element de control sobre l'estudi de la Xina i la llengua xinesa en aquestes universitats occidentals que normalment no tenen», i adverteix que «[qualsevol] universitat amb diners en efectiu acull el finançament i els recursos addicionals que pot oferir l'Institut Confuci, sense adonar-se del cost potencial de la llibertat d'expressió i d'associació» que comporta. Lionel M. Jensen (Jensen, 2012, pàg. 282), acadèmic del Departament de Llengües i Cultures de l'Àsia Oriental de la Universitat de Notre Dame, es fa ressò d'aquesta preocupació quan diu «la ubicació dels [Instituts Confuci] dins dels centres, departaments i instituts de les universitats públiques i privades no té precedents i amenaça la llibertat de recerca independent, premissa bàsica de tota de educació superior».

Un altre exemple d'aquest tipus prové de la Universitat de Kenya de Nairobi, on el personal creia que l'Institut Confuci funcionava amb una direcció insuficient per part de la universitat i aquest fet podria resultar en la restricció de la recerca sobre el paper de la Xina en l'economia de Kenya (Wheeler, 2014). Amb una perspectiva més ampla, Phillipson i Skutnabb-Kangas (Phillipson i Skutnabb-Kangas, 2013) han defensat que la proliferació d'Instituts Confuci podria arribar a provocar que el xinés rebera un estatus major que altres llengües i esdevinguera un requisit de participació en diversos dominis, de la mateixa manera que actualment ocorre amb l'anglès.

El debat va resorgir el 2017, després que la National Association of Scholars (NAC) publicés un informe titulat «Outsourced a la Xina, Instituts Confuci i Soft Power in American Superior Education». A partir d'estudis de cas de dotze Instituts Confuci als Estats Units, l'informe recomanava «que totes les universitats tanquin els seus Instituts Confuci» (Peterson, 2017). Tot i que aquest informe va repetir principalment preocupacions similars plantejades als debats del 2014; un article publicat a The Chronicle of Higher Education en 2018 preveia que «la creixent rivalitat econòmica i geopolítica entre els Estats Units i la Xina, una potència mundial creixent, probablement sigui una altra font del renovat escrutini dels Instituts Confuci dels darrers anys» (Bauman, 2018). I sembla que no s'equivocava.

Cal dir, però, que no tot han estat crítiques sagnants envers els Instituts Confuci al si de la literatura especialitzada. Al debat del 2014, el professor Heilmann, de la Universitat de Trier a Alemanya, també director fundador d'un *think-tank* de la Xina a Berlín, el Mercator Institute for China Studies (MERICS), va assenyalar que, en general, «la gran rivalitat del poder amb la Xina (o les al·lusions de la Guerra Freda) que semblen impulsar parts del debat dels Estats Units sobre els Instituts Confuci, falten majoritàriament a Europa i Alemanya», la qual cosa permetia un judici més objectiu i lliure de condicionants polítics (China File, 2014).

En conclusió, si bé tot sembla indicar que la majoria dels estudiosos de la diplomàcia cultural xinesa, fonamentalment occidentals, descriurien l'acció dels Instituts Confuci amb una marcada component política; hi restarien certes visions divergents en relació a considerar predominant o preponderant el partidisme ideològic dins l'acció de l'Institut Confuci.³² A l'altre costat del planeta, els acadèmics xinesos acceptarien aquest intervencionisme, en tant que una mostra més del *modus operandi* habitual de la línia oficial: «en la majoria dels casos, el partit nomena els rectors universitaris, que al seu torn nomenen els caps de departament. A més, a tots els nivells de l'establiment acadèmic, hi ha una estructura de partit paral·lela on els quadres desenvolupen un paper principal en el desenvolupament de les seves unitats de treball» (Chan, 1999, pàg. 57).

³² La Universitat de Chicago, que va tancar el seu Institut Confuci el 2014, podria ser un bon exemple per demostrar la fractura. El director de Hanban, Xu Lin, va dir al periodista de la BBC durant l'entrevista del 2014 que: «La Universitat de Chicago ens va visitar moltes vegades, estan molt interessats a establir un Institut Confuci, per la qual cosa ens van escollir, no és Hanban qui els va impulsar (...) Les preocupacions són de molt poques persones, però el so és molt fort» (citada a Sudworth, 2014).

- Mediàtica.

Han sigut nombrosos els reportatges que s'han publicat sobre el projecte dels Instituts Confuci en alguns dels mitjans de comunicació més coneguts de tot el món, entre ells la BBC, Guardian, The New York Times, Bloomberg, The Economist i The Chronicle of Higher Education; així com informes sobre diversos temes i esdeveniments (Wang i Adamson, 2014).

És cert que un dels objectius de la diplomàcia cultural de la Xina és lluitar contra la subjectivitat dels mitjans de comunicació occidentals desvelant la cara «veritable» de la Xina a la resta del món, o donar una comprensió al món exacta de la Xina. Però la pregunta és: això pot fer-ho un mitjà que també estigui esbiaixat? Tal com argumenta Hartig, els «Instituts Confuci no presentarien la «Xina real» al món, sinó una versió correcta», la qual cosa limitaria la seua capacitat de projectar les narracions estratègiques de la Xina de manera eficaç» (Hartig, 2015, pàg. 252). Aquesta versió «correcta», tal com descriu Perry Link, és un «retratat excessivament florit de la societat xinesa», «no només més petit que el conjunt, sinó de forma crucial per la seua natura» (China File, 2014). Això vol dir que quan el Govern xinés té l'objectiu de donar a conèixer la «veritable cara» de la Xina, en realitat estaria utilitzant la diplomàcia cultural com a una mena cirurgia plàstica per mostrar una «cara embellida» de la Xina, aliena a cap conflicte.

L'Institut Confuci ha estat sovint associat a l'activitat de «propaganda» en molts titulars periodístics a tot el món i ha rebut crítiques sagnants per part de nombrosos mitjans de comunicació que, per la seua banda, buscarien emprendre la croada de tractar de desemascarar allò que consideraven com la veritable realitat xinesa, front a la oficial.³³

Mentrestant, l'amor a la «grandesa» de la Xina trobaria per la seua banda el seu espai en l'estil laudatori dels mitjans de comunicació xinesos, no només en relació als mega-esdeveniments públics, sinó també en relació directa amb els quadres del Govern, la qual cosa pot, ulteriorment, desplegar un efecte pernicios en l'associació amb els Instituts Confuci, com demostra el tancament de l'Institut Confuci Universitari de Chicago: l'únic motiu oficial que va donar la universitat per a suspendre les negociacions amb Hanban sobre l'acord amb la institució xinesa és que un diari xinés, el Jiefang Daily, va divulgar amb un to admirable i afalagador que: «la

³³ The National Post a Canadà va publicar un article que suggeria que el projecte Institut Confuci estava sent utilitzat per a l'espionatge industrial, l'obtenció de propietat intel·lectual i la vigilància de la població xinesa local va aparèixer al mateix temps que el Christian Science Monitor dels Estats Units publicava un article molt crític amb el que considerava com un inadequada connexió entre el projecte de l'Institut Confuci i el Govern xinés (Barr, 2011). Un altre periodista australià, escrivint al diari nacional The Australian, va suggerir que la presència dels Instituts Confuci a les universitats del país podria «comprometre les institucions educatives i els valors bàsics [del país]» (The Australian, 2009). Un informe similar va ser publicat a la seu virtual de la Australian Broadcasting Corporation (ABC) sobre el pla del Departament d'Ensenyament de NSW per a augmentar el nombre d'aules Confuci a les escoles de l'Estat. Segons va afirmar Robertson (Robertson, 2011), «els diners xinesos venen amb unes quantes regles comunistes xineses, com ara no parlar de política, democràcia, llibertat d'expressió i Drets Humans a la Xina. Això si fa bon dia. Si és un mal dia, als nens australians se'ls pot ensenyar coses sobre aquelles matèries que contraposen els nostres valors». Un editorial de The Globe and Mail (Globe and Mail, 2014) del Canadà va descriure els Instituts Confuci com «poc més que un llarg braç de l'Estat xinés, impulsant la seua agenda política sota la disfressa de la instrucció simple del llenguatge».

Universitat va entrar en pànic a la posició de Xu Lin després en rebre la seua carta personal i la seua trucada telefònica i va acordar immediatament mantenir obert l'Institut» (Wang, 2014). Això va impulsar el resultat en la direcció contrària: les negociacions en curs es van avortar immediatament i la universitat va prendre decisions per rescindir l'acord. Probablement, més que pel desencadenant, Hanban es va sorprendre que un informe de mitjans locals escrit en xinès i destinat exclusivament als lectors nacionals quedaria sota el control dels mitjans de comunicació nord-americans.

Pel que fa a la influència dels mitjans de comunicació occidentals, la informació a Occident sobre la Xina sovint és filtrada i seleccionada per periodistes que coneixen poc la Xina o tenen una visió esbiaixada del país, la qual cosa permet que es poden observar tant prejudicis extrems com encoberts en els informes de mitjans internacionals sobre l'Institut Confuci.³⁴

Es poden trobar dades abundants d'aquest tipus d'informació selectiva en fonts secundàries: les dues úniques universitats que van acollir un Institut Confuci i van cancel·lar la visita de Dalai Lama van ser repetidament objecte d'informacions (per la BBC, Bloomberg o el Sydney Morning Herald, entre d'altres mitjans) i utilitzades com a prova de la infracció per part de la institució docent xinesa de la llibertat acadèmica en l'informe del CPHRC del 2019 (CPHRC, 2019) (com ara els casos de la Universitat de Carolina del Nord (el 2009) i la Universitat de Sydney (el 2013)). En canvi, diverses universitats que acollien un Institut Confuci i que van convidat a Dalai Lama a visitar-lo i a pronunciar a un discurs (com ara la Universitat de Stanford (octubre de 2010), la Universitat de Miami (octubre de 2010), la Universitat de Califòrnia a Long Beach (maig de 2011), la Universitat de Maryland (maig de 2013) i la LSE (juny de 2014)), per mencionar-ne algunes, no varen rebre cap atenció mediàtica. De fet, la Universitat Emory, seu d'un Institut Confuci, havia acollit algunes vegades el Dalai Lama per a una sèrie d'esdeveniments públics al seu campus, ja que en ella ostentava el títol de professor honorari. Si bé els Instituts Confuci d'aquestes universitats no estaven implicats en aquestes activitats, tampoc no van intervenir per a blocar aquestes visites, però en qualsevol cas els mitjans de comunicació no van mencionar mai aquests fets com a contraevidència.

De la mateixa manera, es va informar (Globe and Mail, CBC News) sobre la supressió de la Universitat de Calgary com a institució recomanada per als estudiants xinesos que es van dirigir a

34 Per exemple, com va ocórrer amb l'article del New York Times de 2012 de Guttenplan (Guttenplan, 2012) titulat «Els crítics es preocupen per la influència dels instituts xinesos als campus nord-americans», l'acusació de «cavall de Troia» de Mosher i d'altres crítiques es van informar de manera detallada, però no indiquen als lectors que les crítiques, tots provenen de persones que no treballen amb l'Institut Confuci, i només utilitzen la seua informació secundària o l'anomenat «coneixement» per jutjar-la, ni mostren el perfil de Mosher com a defensor dels Drets Humans a la Xina, utilitzant diferències ideològiques com una àmplia al·legació per ignorar l'atenció de l'Institut a l'ensenyament d'idiomes que no necessàriament tenia objectius polítics. L'únic contraargument de l'article va provenir de Byrne com a Director de l'Institut Confuci de la London School of Economics, que va negar que hi hagués existit cap pressió dels seus socis xinesos per evadir cap àmbit. «El nostre enfocament és el llenguatge empresarial i de la cultura. No estem aquí per relacionar-nos amb problemes polítics complexos».

l'estranger després que aquella concedís al Dalai Lama un títol honorífic el febrer de 2010, tot i que cap mitjà occidental mai es va molestar a assenyalar que diverses universitats que també van atorgar títols honorífics al Dalai Lama, com UCLA, la Universitat de Michigan, la Universitat Emory, la Universitat de Rutgers i la Universitat d'Aberdeen, comptaven totes amb un Institut Confuci i no es va veure'n afectat. De fet, hi ha fins i tot diverses universitats, entre les quals hi ha la Universitat de Maryland, la Universitat de Miami i la Universitat de Minnesota, que van concedir al Dalai Lama un doctorat honorífic després de la creació d'un Institut Confuci al seu campus (*Ibid.*).

Les terminacions dels acords de Institut Confuci amb la Universitat de Chicago, la Penn State University i la Universitat d'Estocolm el 2015 van ser interpretades majoritàriament per la premsa en tant que notícies d'alt impacte (segons Reuters, The Economist, The Times Higher Education, New York Times, Wall. Street Journal, Forbes o South China Morning Post, per citar-ne alguns), però la nova obertura del 101è Institut Confuci als Estats Units després d'aquests incidents al febrer de 2015 a la Universitat de Califòrnia de Santa Bàrbara no merèixer cap tractament rellevant (*Ibid.*).

Tots els casos anteriors poden servir com a evidència directa de la falta d'una línia coherent en el tractament de la informació en relació a les notícies que afecten els Instituts Confuci per part dels mitjans de comunicació. La informació proporcionada pels mitjans de comunicació tendiria a una certa explotació de supòsits preestablerts i assumiria, al mateix temps, un clar «paper de configuració de l'agenda» mitjançant una cobertura deliberada d'esdeveniments, a vegades amb l'objectiu d'influir en l'evolució de l'opinió pública. Tal com explica Wang, «els psicòlegs ja fa temps que s'han adonat que la gent no tracta tota la informació per igual. Les persones accepten informació que és coherent amb les seves percepcions existents molt més que les que són contradictòries» (Wang, 2005, pàg. 83).

Per descomptat, resulta just esmentar que la pluralitat informativa també juga un rol –encara que certament discret en aquesta àrea– dins el sistema de mitjans de comunicació occidentals. Per exemple, The Guardian va portar un informe titulat «No és una eina de propaganda» el 2007 (Shepherd, 2007) i, el 2011, un altre article de The Economist afirmava que la Xina «ha tingut cura de no animar aquests centres lingüístics a actuar com a proveïdors avançats del punt de vista polític del partit i poc suggereix que ho facen» (The Economist, 2011). També hi va haver veus dels mitjans de comunicació xinesos en anglés que van oferir contra-arguments, com el China Daily USA, que va publicar un article el 2015 en resposta al «cor de preocupació» arran dels tancaments d'Instituts Confuci ja citats, afirmant que «els Instituts Confuci construeixen ponts en lloc de grans parets per compartir coneixements sobre la història, la cultura i el llenguatge d'una creixent potència mundial que ha estat a l'ombra» (Watkins, 2015).

- Social.

Resulta evident que el projecte de l'Institut Confuci no ha estat igualment acceptat ni valorat com igualment beneficiós a tot arreu. Les principals preocupacions comunes que aquí s'han discutit s'han referit específicament al perill que poden representar per a la llibertat acadèmica, utilitzant-se per difondre la propaganda i permetent al govern xinés obtenir una influència indeguda. Les inquietuds d'aquesta natura són, en gran mesura, especialment rellevants per la participació que aquestes institucions ofereixen (o no) al públic en general. Si bé aquestes preocupacions i crítiques poden eventualment afectar en un moment o un altre a altres organitzacions de promoció de la llengua i la cultura d'altres països, especialment per part de l'acadèmia i dels mitjans de comunicació, no sembla que aquestes últimes mostren una contestació general directa per part del públic.

Com va assenyalar Foucault (Foucault, 1980), el poder es desprèn de l'acceptació del públic general del «coneixement» que el privilegiat cultural produeix amb l'objectiu de reforçar la seua pròpia equació de poder-coneixement. Gramsci (Gramsci, 1971) també va argumentar que, encara que l'hegemonia es forma mitjançant el «consentiment», es reajusta i es renegocia constantment, ja que sempre hi perviurà una lluita contrahegemònica. Allà on hi ha hegemonia, hi ha resistència i aquest és un procés de doble sentit: mentre que el bàndol contrahegemònic es dedicarà a «una guerra de posició», un altre terme gramscienc fa referència a la lluita cultural com a un conflicte de durada i complexitat molt més llarga.

Com qualsevol altre esforç de promoció d'una llengua, el projecte de l'Institut Confuci de la Xina «requereix el consentiment actiu de qui busca influir» i aquest desig d'aprendre l'idioma es genera per «el poder de la llengua en l'escenari internacional» (Liddicoat, 2013, pàg. 197). De fet, sense l'interés generalitzat per la llengua xinesa, generat principalment per l'economia i la importància de la Xina al món, és poc probable que el projecte de l'Institut Confuci hagués arribat a les seves dimensions actuals o hagués pogut oferir l'abast i el nombre de classes de llengua xinesa i activitats culturals comentades anteriorment.

Els Instituts Confuci treballen estretament amb les comunitats locals i les societats civils per arribar i participar amb el públic en general, com ocorre, per exemple, en la representació de l'Any Nou xinés, que es co-organitza amb organitzacions no oficials de la Xina. Els Instituts Confuci han estat dissenyats com a una plataforma de col·laboració internacional segons un model triangular amb Hanban i les institucions d'origen/hosts, la qual cosa serveix per promoure un cert grau de confiança entre el públic estranger en relació a la seua intenció i els seus estàndards.

Tanmateix, des de la creació del primer Institut Confuci el 2004, trenta-cinc Instituts Confuci han deixat de funcionar fins al maig del 2019, juntament amb una cancel·lació i dèsset declinacions.³⁵

³⁵ Els dos primers tancats el 2010 no van ser informats de manera extensiva: un era l'Institut Confuci de la Universitat d'Osaka Sangyo, al Japó, que es va tancar el març del 2010 a causa de preocupacions per espionatge (Lumsden, 2015). Quan el Daily People va comunicar la disculpa per part de la universitat, va

Les decisions de rescindir els seus acords de renovació de l'Institut Confuci van ser totes les institucions amfitriones, incloses dues a Canadà, una a Dinamarca, una a Holanda, dues a Alemanya, dues a França, tres a Suècia i vint als EUA (Montgomery, 2014). També hi va haver una universitat al Canadà, la Universitat de Waterloo, que va decidir «retirar-se» de la col·laboració amb l'Institut el juny de 2015 després d'una consulta al campus (*Ibid.*).

La majoria de les polèmiques de la societat local amb els Instituts Confuci es produeixen pel seu paper percebut pel públic de projecció de poder tot basada en la promoció del valor polític del país asiàtic.³⁶ A l'aula, els professors dels Instituts Confuci tendrien a reforçar una idea d'una Xina definida per les seves glòries culturals i les seves gestes de modernització, no per les seves pràctiques polítiques. Davant el debat de temes políticament complexos a l'aula, s'observa que els professors tornaven a centrar els estudiants en l'adquisició d'idiomes i activitats culturals (Hubbert, 2014, pàg. 330).

Els fòrums de discussió a Internet i les plataformes de xarxes socials també contenen comentaris i crítiques similars sobre el projecte Institut Confuci. A Austràlia, per exemple, hi ha una pàgina de Facebook anomenada «Say No to Confucius Institutes and Classes in Australia» que convida la gent a signar una petició en línia demanant al ministre federal d'educació que prohibesca els instituts Confuci i les aules Confuci.³⁷

L'explicació proporcionada reiteradament per Hanban és que la discussió política no és competència dels Instituts Confuci i els professors dels Instituts Confuci no necessàriament tenen l'experiència o el coneixement per gestionar aquestes discussions. Segons la recerca empírica realitzada per Hartig (Hartig, 2018) basada en una cinquantena d'informes interns de treball d'Instituts Confuci a Àsia, Àfrica, Europa, Amèrica i Oceania, el percentatge de totes les activitats de l'Institut Confuci que tractaven l'Estat i la política d'una manera o l'altra només suposava un

incloure's les declaracions originals de Toshiyuki, exsecretari per a assumptes universitaris: «Tot i que l'Institut Confuci no és una invasió del Govern xinès, es pot considerar com un aterratge suau per a l'expansionisme xinès i hauríem de reconèixer Hanban com a departament d'espionatge cultural i no hauríem de cooperar amb ell» (People's Daily Online, 2010).

Un altre Institut Confuci va ser tancat per l'Oficina de Seguretat local a Yakutsk, Rússia, sota acusació de promoure la penetració de la ideologia xinesa i de l'expansió econòmica al territori de Rússia (citat a Tîrnoveanu, 2016). El segon tancament d'un Institut Confuci a Rússia es va produir el 2015 a la Universitat Nacional Estatal de Blagoveshchensk per «violar les lleis russes en estar registrat com a centre cultural estranger» (The New York Lens, 2015).

³⁶ Una protesta pública contra el projecte de l'Institut Confuci va tenir lloc al suburbi de Los Angeles de Hacienda Heights, on alguns pares es van oposar amb fermesa a la creació d'una Aula Confuci per a les escoles locals, ja que exposaria als estudiants a la propaganda en forma d'ensenyament materials i influir en els seus pensaments i punts de vista. Els pares portaven rètols amb el lema «Amèrica, no Confuci» (Barr, 2011). Una altra protesta pública es va produir a Toronto, Canadà, el 2014, per l'establiment d'un Institut Confuci que proporcionaria classes de xinès a les escoles del districte escolar de Toronto (TDSB) a través de les Aules Confuci. Un vídeo de YouTube de la protesta mostra els participants que porten signes com ara: «DSB contra els Instituts Confuci», «Diguem no a l'Institut Confuci», «No enverines els teus fills i els meus amb comunisme!», «No hi ha comunisme al TDSB», «No vull llibre de text xinès comunista» i «Xiquets abans que \$\$\$\$» (Mahonen, 2014). Els administradors de TDSB també han rebut grans volums de correus electrònics i trucades telefòniques dels pares que expressaven la seua preocupació per la forma en què els professors de l'Institut Confuci tractarien temes políticament delicats (Howlett i Alphonso, 2014).

³⁷ <https://www.facebook.com/SayNoToConfuciusInstitutes/>

11,8%, un 7,5%, un 3,1%, un 1,8% i un 1,2% respectivament als continents on es trobaven. No obstant això, fins i tot l'enfocament centrat purament en el llenguatge no resta alié a qualsevol controvèrsia de caràcter polític –per exemple, el fet que als Instituts Confuci «només s'ensenyen caràcters simplificats que s'utilitzen a la Xina continental, però no a Taiwan, Hong Kong o Singapur, la qual cosa suposa una discriminació conscient dels aprenentatges d'idiomes dels textos xinesos produïts en qualsevol altre lloc que no sigui el continent» (Epstein, 2018).

Tal com argumenta Hartig (Hartig, 2015), l'enfocament es complica pel fet que són precisament aquells temes delicats els que probablement resulten més familiars per al públic objectiu que s'interessa per les activitats dels Instituts Confuci, ja que apareixen regularment als mitjans de comunicació. L'evasió es reconeixeria doncs com a censura i dificulta la credibilitat dels Instituts Confuci. El que resulta més greu encara en termes de diplomàcia pública: segons conclou la investigació de Hubbert (Hubbert, 2014), atès que la Xina s'imagina comunament com a un Estat no democràtic, el buscat caràcter apolític dels seus materials pedagògics i pràctiques a l'aula funcionaria de vegades de forma contraproductiva, ja que aquesta «absència política» s'interpreta com a «autoritària presència», en paraules de Hubbert, «reforçant les percepcions d'un aparell repressiu del govern xinès» i fent ús de l'Institut Confuci com a un instrument censor. Tots els entrevistats van reconèixer que els «intents de despolitització de l'aula tenien aquest efecte paradoxal» (Hubbert, 2014, pàg. 339) en què «la seua invocació de la cultura» «augmenta, més que disminueix la percepció d'amenaça i desconfiança» (Hubbert, 2019, pàg. 18).

Aquest efecte paradoxal també es va mostrar en el treball d'enquesta de Lueck, Pippis i Lin (Lueck, Pippis i Lin, 2014). Malgrat l'Institut Confuci proclama centrar-se només en la llengua i la cultura xineses, la narració que van proporcionar diversos testimonis al New York Times el van definir com «una eina que el govern xinès va fer servir per influir favorablement en la percepció nord-americana de les polítiques domèstiques i accions internacionals de la Xina» (*íbid.*, pàg. 344). D'aquesta manera, l'Institut Confuci no aconseguia acreditar, als ulls dels seus usuaris, allò que volia proporcionar, sinó que es desacreditava per allò que no volia proporcionar.

Les discussions anteriors semblen donar suport a la visió de Hu (Hu, 2008) i a l'argument de l'autor anteriorment suscitat sobre la contraproductivitat de l'enfocament dirigit pel Govern, perquè, tot i que Nye defineix la cultura i els valors polítics com a dues fonts de poder tou, la interferència del segon sobre la primera acabaria il·lustrant la seua eficàcia global.

Aquest punt de vista ens permet observar que, en general, les imatges culturals es refereixen a la nació, de tal manera que la cultura seria només una secció dins d'un dipòsit més gran d'imatges que constitueixen les percepcions del món sobre la Xina. A menys que la pràctica de «governança» i «exportació» millore, la dimensió cultural només tindrà un paper limitat en la transformació de la imatge nacional de la Xina i no podrà mantenir-se immune als impactes d'altres dimensions. Tal com va comentar Nye (Nye, 2004, pàg. 89), la influència de la Xina a

través de la difusió global de programes culturals encara no s'hauria realitzat, principalment, perquè les «polítiques i valors domèstics del país estableixen límits en el desenvolupament dels seus recursos».

Cal observar, però, que, si aquesta contraposició política-cultura sembla complicar-se mútuament en alguns països occidentals, a l'altra banda del planeta, els valors polítics no semblen constituir una barrera en la missió dels Instituts Confuci en la promoció seua tasca de promoció de la cultura xinesa dins l'escenari asiàtic. Segons Jin: «A causa de la àmplia influència històrica del pensament confucià a Corea del Sud i de la naturalesa homogènia de la cultura confuciana a la societat coreana, el fet que l'Institut Confuci siga identificat a les aules com una eina per potenciar el poder tou xinès no comporta més crítiques ni oposició a la seua tasca» (Jin, 2013, pàg. 239). Així, els Instituts Confuci de Corea del Sud no afrontarien els mateixos reptes que plantegen les tensions o complicacions que poden donar-se a altres països com els Estats Units i el Regne Unit, a causa de les diferents relacions que mantenen amb la Xina a diversos nivells, culturalment, econòmicament, històricament i geogràficament.

Tot i que no es pot establir una relació de causalitat específica entre la disminució dels valors favorables a la imatge de la Xina i la ineficàcia de la diplomàcia cultural a nivell local de la Xina entre els públics estrangers, ja que les causes són complexes i obertes a debat, el resultat de diverses enquestes sí indicarien, almenys, els reptes als quals s'enfronta. Aquestes enquestes inclouen un sondeig de classificació per país del Servei Mundial de la BBC, que va augmentar la qualificació negativa de la Xina des del 32% quan el sondeig va començar el 2005 al 40% el 2009 després dels Jocs Olímpics de Pequín i fins al 42% el 2017. Les percepcions «molt favorables» i «majoritàriament favorables» cap a la Xina de Gallup també han disminuït del 18% al 46% respectivament des del 1979, quan va començar el sondeig, fins al 8% i el 33% el 2019 (Gallup, 2019). Tot i que hi ha alguns moviments positius, fonamentalment localitzats a Rússia i Àfrica, aquestes caigudes es podrien veure com un senyal per a Pequín que tenir el segon PIB més gran del món no impulsa automàticament la seua imatge nacional.

Com a subconjunt de la diplomàcia pública que pretén «influir en ciutadans d'altres països» (Melissen, 2005), la diplomàcia cultural comporta naturalment interaccions entre dues parts. Si un costat intenta influir en el públic general de la contrapart per a «assolir els objectius geopolítics desitjats del patrocinador» (Osgood i Etheridge, 2010), el costat receptor pot sospitar i fins i tot resistir aquest tipus d'influència, o redefinir la influència amb les seves pròpies interpretacions, especialment quan el patrocinador és un govern autoritari i les cultures i els valors de les dues parts no es consideren iguals compatibles. Si bé aquesta «desigualtat» pot ser la raó pròpia de la participació del projecte projectista en la diplomàcia cultural, pot ser que la part receptora vulga contrarestar aquesta influència per mantenir la seua pròpia posició.

Tal com explica Carter, la diplomàcia cultural té com a objectiu «produir públics més coneixedors i més disposats a la nostra nació. Aquest és, per tant, el test d'interés nacional que han de passar aquests programes» (Carter, 2015, pàg. 479). Segons el grup de pensaments polític britànic Demos, «l'intercanvi cultural ens dóna l'oportunitat d'apreciar punts de comunitat i, quan hi ha diferències, d'entendre les motivacions i la humanitat que les subratllen» (citat a ICD, 2014, pàg. 10).

En conclusió, el projecte de l'Institut Confuci ha tingut un impacte complex a nivell social. D'una banda, ha contribuït a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua xinesa tant a través de la posada a disposició de noves oportunitats com de la millora de les existents. D'altra banda, la seua influència sobre les actituds i les percepcions de la Xina ha estat una mica ambigua i ha trobat també més resistències que altres iniciatives de promoció de la llengua i la cultura. La comprensió mútua només es podria fomentar, d'aquesta manera, mitjançant comunicacions amb una mentalitat oberta entre els interlocutors implicats i en el respecte dels respectius valors, la qual cosa passa, ineludiblement, per poder abordar totes les qüestions sobre la taula sense zones d'exclusió o de censura, cosa que, actualment, no resulta possible o, almenys, plenament fluid dins dels Instituts Confuci.

8. CONCLUSIONS.

Aquest estudi ha buscat analitzar l'efectivitat dels Instituts Confuci en tant que instrument de diplomàcia cultural. Amb aquesta finalitat, quatre han estat els paràmetres d'estudi que hem fet servir, tant quantitius (volum i intensitat), com qualitius (recepció segons nivell i esfera de recepció) seguint el marc analític proposat per Held. L'escomesa d'aquest exercici ens ha permès extreure, com a conseqüència, una sèrie de conclusions que s'exposaran a continuació.

En referència a l'objectiu articulat oficialment d'ensenyar la llengua i la cultura xineses, els Instituts Confuci haurien tingut èxit, com es pot comprovar pel nombre creixent d'instituts, la llarga llista d'organitzacions internacionals que sol·liciten la creació d'una seu, així com el nombre creixent de visitants i estudiants amb què compten. No obstant, si bé serviren com a un instrument per introduir llengua i cultura, no permetrien aprofundir en el coneixement sobre la Xina i, el que és més rellevant, no complirien amb el requisit de fomentar un diàleg de doble via exigible a tota activitat de diplomàcia cultural.

Pel que fa als objectius més amplis de la diplomàcia pública de donar forma a la imatge de la Xina, introduir la Xina real i comunicar les intenses intensitats globals de la Xina, el fet que hi haja temes exclosos de discussió, ja que es consideren sensibles per a les autoritats xineses, i que reben el silenci o la censura per part dels Instituts Confuci impedeix desenvolupar un major coneixement, atractiu i confiança envers la Xina i acaben redirigint cap als aspectes tradicionals de la cultura que poden semblar més estereotipats i hieràtics (Hubbert, 2014; Fallon, 2015).

Les conclusions d'aquest estudi sostenen que la configuració estructural dels Instituts Confuci indica que la Xina seguiria formal i estructuralment un enfocament pragmàtic i estratègicament intel·ligent cap a la diplomàcia pública, caracteritzat per la participació estratègica dels agents locals, que ajudaria a la Xina a augmentar la reputació dels seus avantatges culturals; a establir múltiples branques en un període de temps relativament curt en un gran nombre d'ubicacions, i que, aprofitant la fascinació global actual per la llengua xinesa i la cultura xinesa, el Govern xinès ha trobat socis internacionals interessats i disposats a cofinançar els Instituts Confuci i, per tant, finançar parcialment la diplomàcia pública de la Xina.

Tanmateix, la capacitat dels Instituts Confuci de contribuir a la diplomàcia pública general de la Xina es veu dificultada pel seu propi funcionament, massa centrat en presentar una «versió correcta» de la Xina en lloc d'una «imatge completa/real» del país. Aquest obstacle no seria en puritat tant un defecte dels propis Instituts, sinó la conseqüència indirecta de l'estrict control que, sobre el seu funcionament, exerciria de manera centralitzada el sistema polític xinès. A més a més, el comportament internacional de la Xina també contribuiria a la bretxa de percepció entre com vol ser vista la Xina i com la percep realment la resta del món. Segons Miskimmon (Miskimmon, *et al.*, 2013, pàg. 114), el problema fonamental és que tot esforç de diplomàcia

pública ha de semblar coherent amb els esdeveniments coneguts del públic objectiu i qualsevol disjuntiva entre narratives pot derivar en acusacions d'hipocresia contra el narrador (*Íbid.*). En el cas de la Xina i els seus Instituts Confuci, aquest desfasament de percepció resulta evident: mentre que la Xina vol projectar la narració d'un país en desenvolupament pacífic que pretén construir un món harmoniós, l'audiència global el percep principalment com un gran actor que en realitat empeny els altres i s'interposa al seu camí. Novament, caldria plantejar-se si aquesta percepció respon o no a la realitat, però, en qualsevol cas, quant a diplomàcia pública es refereix, caldrà estar més a la reacció dels receptors que les paraules de l'emissor per tal d'obtenir i valorar la credibilitat real que genera. Al capdavant, no importaria tant el nombre d'Instituts Confuci que promouen la llengua i la cultura xineses a tot el món si persisteix la percepció comuna que el Govern xinès continua limitant l'acció de defensors dels Drets Humans, censurant els mitjans de comunicació i o assetjant els seus veïns d'Àsia Oriental. En aquest context, tots els esforços de Instituts Confuci per promoure la imatge de la Xina només poden xocar contra un mur.

Pel que fa a la seua estructura, cal reprendre Jan Melissen (Melissen, 2005, pàg. 18) quan argumenta que la diplomàcia pública és «similar a la propaganda, ja que intenta persuadir la gent de què pensar, però és fonamentalment diferent en el sentit que la diplomàcia pública també escolta el que ha de dir la gent». L'estructura única d'empresa conjunta dels Instituts Confuci serveix curiosament de base tant als seus promotors com als crítics a l'hora de formular els seus respectius arguments. Si bé els seus defensors, principalment estrangers que participen en Instituts Confuci, tenen en compte que aquest element estructural impedeix que els Instituts Confuci siguin una mera eina de propaganda perquè els socis internacionals gaudirien de veu als processos decisoris, els seus detractors asseguren que serien precisament aquesta estructura i la proximitat que genera les responsables d'obrir les portes al Govern xinès a minar la llibertat acadèmica local i difondre la seua propaganda ideològica. Si bé es pot afirmar que Hanban només exerceix una interferència limitada en els assumptes dels Instituts Confuci, aquesta suprainstitució xinesa també comptaria amb la capacitat d'orientar o supervisar ulteriomment l'acció dels Instituts Confuci.

Resultarien d'aquesta manera diversos els aspectes de millora que podrien contribuir a potenciar l'eficàcia dels Instituts Confuci en tant que instruments de diplomàcia pública. Una major implicació, una major participació –degudament reglada – i una major capacitat de decisió de les escoles i universitats que constitueixen les contraparts dels Instituts Confuci podria generar un marc de relació veritablement igualitari i basat en la confiança mútua; una major col·laboració de l'Institut amb altres organitzacions de promoció de la llengua i la cultura, com ara l'Institut Cervantes, l'Aliança Francesa, la Dante Alighieri Society o el Goethe Institut podria reduir millorar l'acceptació local dels Instituts Confuci i reduir, d'aquesta manera, possibles reaccions negatives; i, finalment, una reducció de la presència del Govern xinès al seu funcionament diari, fomentant un enfocament «de baix a dalt» i una major implicació d'agents no estatals o del públic en general,

permetria mobilitzar i desencadenar més nodes de xarxa i, en conseqüència, augmentar exponencialment el seu impacte. De la mateixa manera, quedaria pendent una reflexió sobre l'èmfasi que la Xina dedica actualment a la cultura tradicional en la seua diplomàcia cultural en detriment d'un major equilibri amb la cultura popular, que podria representar una visió més «real» de la Xina actual, resultar més propera i creïble per l'*altri* i, en definitiva, més eficaç a l'hora d'acomplir els objectius de diplomàcia pública perseguits per la Xina.

9. BIBLIOGRAFIA CITADA.

- AGER, D. (2001): *Motivation in Language Planning and Language Policy*. Clevedon: Multilingual Matters.
- AGER, D. (2005): «Prestige and image planning», en: HINKEL, E. (ed.) *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*. Mahwah, NJ, Lawrence Erlbaum Associates, pàgs. 1035-1054.
- AGUILAR, M. (1996): «Cultural Diplomacy and Foreign Policy: German-American Relations». Nova York/Fràncofort, *Peter Lang*, pàgs. 1955-1968.
- ALPHONSO, C. i HOWLETT, K. (2014): «Toronto school board seeks to end China deal». *The Globe and Mail*, 17-07-2014 (<https://www.theglobeandmail.com/news/toronto/toronto-school-board-seeks-end-to-china-deal/article19651681/>).
- AMERICAN ASSOCIATION OF UNIVERSITY PROFESSORS (2014): *On partnerships with foreign governments: The case of Confucius Institutes* (www.aaup.org/file/Confucius_Institutes_0.pdf).
- ANDERSON, E. I J.G. ENGSTROM (2009): *China's Use of Perception Management and Strategic Deception* (<https://www.uscc.gov/research/chinas-use-perception-management-and-strategic-deception>).
- ARQUILA, J. I RONFELDT, D. (1999): *The Emergency of Neopolitik: Toward an American Information Strategy*. Rand.
- AYSHA, E.E. (2005): «September 11 and the Middle East failure of US soft power: Globalisation contra Americanisation in the «new» US century». *International Relations*, 19 (2), pàgs. 193-210.
- BARBOZA, D. (2011): «China passes Japan as second-largest economy». *NY Times*, 15-08-2011 (<https://www.nytimes.com/2010/08/16/business/global/16yuan.html>).
- BARR, M. (2011): *Who's Afraid of China? The Challenge of Chinese Soft Power*. Londres, Zed Books.
- BARR, M. (2015): «Chinese Cultural Diplomacy: Old Wine in New Bottles?», en: KERR, D. (ed.), *China's Many Dreams: Comparative Perspectives on China's Search for National Rejuvenation*. Nova York, Palgrave Macmillan, pàgs. 180-200.
- BARSTON, R. P. (2014): *Modern Diplomacy*. 4ª Edició. Oxon, Routledge.
- BAUMAN, D. (2018): *Amid Fear of Foreign Influence, Colleges: Confucius Institutes Face Renewed Scepticism*. The Chronicle of Higher Education, 28-02-2018. (www.chronicle.com/article/Amid-Fear-of-Foreign/242687).
- BBC World Service Country Rating Poll, 2017 (https://globescan.com/images/images/pressreleases/bbc2017_country_ratings/BBC2017_Country_Ratings_Poll.pdf).
- BELANGER, L. (1999): «Redefining Cultural Diplomacy: Cultural Security And Foreign Policy in Canada». *Political Psychology*, 20(4), pàgs. 677-699.
- BENNER, T.; J. GASPERS, M.; OHLBERG, L.; POGGETTI i K. SHI-KUPFER (2018): *Authoritarian Advance: Responding to China's Growing Political Influence in Europe*. Produced by GPPI and

Merics

(www.merics.org/sites/default/files/2018-02/GPPi_MERICS_Authoritarian_Advance_2018_1.pdf).

- BIAN, Y. (2009): «Wenhua wajiao zai guoji wajiao zhanluezhong de shuangchong xiaoying ji qishi» [Els efectes duals de la diplomàcia cultural en la estratègia diplomàtica internacional i la seua implicació]. *Lilun Qianyan* [Theory Frontier], 13, pàgs. 30-31.
- BINGMAN, C. (2010): «China's Environmental Crisis». *Journal of the Washington Institute of China Studies*, 4(4), pàgs. 24-34.
- BIRD, M. (2020): «China Just Overtook The US As The World's Largest Economy. Business Insider», 9-10-2020 (<https://www.businessinsider.com/china-overtakes-us-as-worlds-largest-economy-2014-10?IR=T>).
- BRADY, A.M. (2008): *Marketing Dictatorship. Propaganda and Thought Work in Contemporary China*. Lanham, Rowman & Littlefield.
- BRADY, A.M. (2012): «We Are All Part of the Same Family: China's Ethnic Propaganda», en: *Journal of Current Chinese Affairs*, 41(4), pàgs. 159-181.
- BROOMFIELD, E.V. (2003): «Perceptions of danger: The China threat theory». *Journal of Contemporary China*, 12 (35), pàgs. 265-284.
- C.R. (2013): «International structure and China's strategy and options», en: HUANG, X.M. i PATMAN, R.G. (eds): *China and the International System: Becoming a World Power*. Londres, Routledge, pàgs. 57-68).
- CABESTAN, J.P. (2008): «Learning from the EU? China's changing outlook toward multilateralism», en: WANG G.; ZHENG Y. (eds): *China and the new world order*, Londres/Nova York, Routledge, pàgs. 203-217.
- CALLAHAN, W. A. (2005): «How to Understand China: The Dangers and Opportunities of Being a Rising Power». *review of international studies*, 31(4), pàgs. 701-714.
- CALLAHAN, W. A. (2010): *China: The Pessimist Nation*. Oxford/Nova York, Oxford University Press.
- CARTER, D. (2015): «Living with Instrumentalism: The Academic Commitment to Cultural Diplomacy». *International Journal of Cultural Policy*, 21(4), pàgs. 478-493.
- CHAKRABORTY, K. (ed.) (2013): *Cultural Diplomacy Dictionary of the Academy for Cultural Diplomacy*. Berlin, Centre for Cultural Diplomacy Studies Publications. (www.culturaldiplomacy.org/academy/content/articles/LCD_Academy_Flyer.pdf).
- CHAN, G. (1999): *Chinese Perspectives on International Relations: A Framework for Analysis*. Londres, Macmillan Press.
- CHARTRAND, H.H. i MCCAUGHEY, C. (1989): «The Arm's Length Principle and the Arts: An International Perspective - Past, Present And Future», en: CUMMINGS Jr, M.C. i SCHUSTER, M.D. (eds): *Who's to Pay For the Arts?: The International Search For Models of Arts Support*. Nova York, American Council for the Arts.
- CHEN Q. i ZHENG G. (2007): «Cong «zhongguo nian» dao «kongzi xueyuan» - wenhua chuanbo yu guojia xingxiang de rouxing suzao» [Des de «l'Any de la Xina» fins a «l'Institut Confuci» -

- Comunicació cultural i la desterritorialització de la imatge de la Xina], en: *Zhongguo shiyou daxue xuebao*, 23(1), pàgs. 73-76.
- CHEN R. (2008): «Guanyu zai deguo jianshe kongzi xueyuan de shijian yu sikao» [Pràctica i reflexions sobre l'establiment de l'Institut Confuci a Alemanya], en: *Shijie Jiaoyu Xinxi*. 6/2008, pàgs. 84-85.
 - CHENG, D. (2012): «Winning Without Fighting: Chinese Public Opinion Warfare and the Need for a Robust American Response». *Backgrounder*, Núm. 2745, The Heritage Foundation.
 - CHENG, X.H. (2009): «Education: The intellectual base of China's soft power», en: LI, M.J.(ed.): *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Lanham, MD, Lexington Books, pàgs. 103-123.
 - CHEY, J. (2008): «Chinese «soft power», cultural diplomacy and the Confucius Institutes». *The Sydney Papers*, 20 (1), pàgs. 33-46.
 - CHINA FILE (2014): «The Debate Over Confucius Institutes: Part II» (<https://www.chinafile.com/conversation/debate-over-confucius-institutes-part-ii>).
 - «China Policy: China going Global. Between ambition and capacity». Abril 2017 (<https://policycn.com/wp-content/uploads/2017/05/2017-Chinas-going-global-strategy.pdf>).
 - COWAN, G. i ARSENAULT, A. (2008): «Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy». *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), pàgs. 10-30.
 - CPHRC (2019): *China's Confucius Institutes: An Inquiry by the Conservative Party Human Rights Commission*. Conservative Party Human Rights Commission Report (www.conservativehumanrights.com).
 - CULL, N. (2008): «The Public Diplomacy of the Modern Olympic Games and China's Soft Power Strategy», en: PRICE, M.E. i DAYAN, D. (eds), *Owning the Olympics: Narratives of the New China*. The New Media World series, Ann Arbor, MI, University of Michigan Press.
 - CULL, N. J. (2009): *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles, Figueroa Press.
 - CUMMINGS, M.C. (2009): «Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey». Washington, DC, *Centre for Arts and Culture* (www.Americansforthearts.org/sites/default/files/MCCpaper.pdf).
 - D'HOOGHE, I. (2007): «Public diplomacy in the People's Republic of China», en: MELISSEN, J. (ed.): *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. Nova York, Palgrave Macmillan, pàgs. 88-105.
 - D'HOOGHE, I. (2011): «The limits of China's soft power in Europe: Pequín's public diplomacy puzzle», en: LEE, S.J. i MELISSEN, J. (eds): *PUBLIC DIPLOMACY AND SOFT POWER IN EAST ASIA*. Nova York, Palgrave Macmillan, pàgs. 163-190.
 - DENG, X.G. i ZHANG, L.N. (2009): «China's cultural exports and its growing cultural power in the world», en: LI, M.J. (ed.): *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Lanham, MD, Lexington Books, pàgs. 143-162.

- DENG, Y. (2009): «The new hard realities: Soft power and China in transition», en: LI, M.J. (ed.): *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Lanham, MD, Lexington Books, (pàgs. 63-81).
- DING, S. i SAUNDERS, R.A. (2006): «Talking up China: An analysis of China's rising cultural power and global promotion of the Chinese language». *East Asia*, 23 (2), pàgs. 3-33.
- DUAN Y. (2008): «Ying shili-ruan shili lilun kuang jia xia de yuyan-wenhua guoji tuiguang yu kongzi xueyuan» [La promoció internacional de la llengua i de la cultura i l'Institut Confuci i el marc teòric del poder dur i del poder tou], en: *Fudan Jiaoyu Luntan*, 6(2), pàgs. 48-51.
- EPSTEIN, E. (2018). «How China Infiltrated U.S. Classrooms», *Politico Magazine*, 16-01-2018 (www.politico.com/magazine/story/2018/01/16/how-china-infiltrated-us-classrooms-216327).
- Fallon, T. (2015): Nationalism, National Identity and Politics in the Teaching of Chinese as a Foreign Language, PhD thesis, University of Nottingham.
- FERGUSON, N. (2003): «Think Again: Power», en: *Foreign Policy*, Gener/Febrer 2003, pàgs. 18-24.
- FISHER, A. (2013): «Standing on the Shoulders of Giants: Building Blocks for a Collaborative Approach to Public Diplomacy», en: ZAHARNA, R. S.; ARSENAULT, A.; FISHER, A. (eds): *Relational, Networked, and Collaborative Approaches to Public Diplomacy*. Londres/Nova York, Routledge, pàgs. 209-226.
- FITZPATRICK, K. R. (2011): *U.S. Public Diplomacy in a Post-9/11 World: From Messaging to Mutuality*. Los Angeles, CA, Figueroa Press.
- FOUCAULT, M. (1980): *Power/Knowledge*. Brighton, Harvester.
- FREDERICK, H.H. (1993): *Global communication & international relations*. Belmont, Wadsworth.
- FUKUYAMA, F. (1989): «The End of History?» *The National interest* (estiu), pàgs. 3-18.
- GALLUP, 1979-2019 (<https://news.gallup.com/poll/1624/perceptions-foreign-countries.aspx>).
- GAO (2019): *China: Agreements Establishing Confucius Institutes at U.S. Universities are Similar, but Institute Operations* (<http://www.gao.gov/assets/700/696859.pdf>).
- GEIGES, A.; AUST, S. (2012): *Mit Konfuzius zur Weltmacht: Das chinesische Jahrhundert*. Berlin, Quadriga Verlag.
- GIENOW-HECHT; J.C.E. (2010): «What are we searching for? Culture, Diplomacy, Agents, and the State», en: GIENOW-HECHT, J.; DONFRIED, M.C. (eds): *Searching for a Cultural Diplomacy*. Nova York, Berghahn Books, pàgs. 3-12.
- GLASER, B. i MURPHY, M. (2009): «Soft Power with Chinese Characteristics», en *Chinese Soft Power and Its Implications for the United States*. Washington, DC, Centre for Strategic and International Studies, pàgs. 10-26 (https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/media/csis/pubs/090403_mcgiffert_chinesesoftpower_web.pdf).
- GOLDSTEIN, A. (2005): *Rising to the Challenge: China's Grand Strategy and International Security*. Stanford, CA, Stanford University Press.
- GRAMSCI, A. (1971): «Selections from the Prison Notebooks of Antonio Gramsci». HOARE, Q. i SMITH, G.N. (eds). Nova York, *International Publications*.

- GUAN BING (2012): «Guojia ruanshili, hanyure he kongzi xueyuan» [El poder sual nacional. La febra xinesa i els Instituts Confuci], en: *Wuhan Daxue Xuebao*, 65(3), pàgs. 22-28.
- GUTTENPLAN, D. (2012): «Critics Worry About Influence of Chinese Institutes on U.S. Campuses». *New York Times*, 4-03-2012 (www.nytimes.com/2012/03/05/us/critics-worry-about-influence-of-chinese-institutes-on-us-campuses.html).
- HALL, S. (1992): «The West and the Rest: Discourse and Power», en: GIEBEN, B. i HALL, S. (eds): *The Formations of Modernity: Understanding Modern Societies: An Introduction, Book 1*. Cambridge, Polity Press en associació amb Blackwell Publishers i The Open University, pàgs. 185-225.
- HAN F. (2013): «China's Public Diplomacy since the 18th CPC National Congress», en: *International Understanding*, 4/2013, pàgs. 2-5.
- HAN Z. (2011): «Kongzi xueyuan yu zhongguo gonggong waijiao» [Els Instituts Confuci i la diplomàcia pública xinesa], *Gonggong Waijiao Jikan*, 7(3), pàgs. 17-20.
- HANBAN (2007): 2007 Annual Report.
- HANBAN (2008): 2008 Annual Report.
- HANBAN (2009): 2009 Annual Report.
- HANBAN (2010): 2010 Annual Report.
- HANBAN (2011): 2011 Annual Report.
- HANBAN (2012): 2012 Annual Report.
- HANBAN (2013): 2013 Annual Report.
- HANBAN (2014): 2014 Annual Report.
- HARTIG, F. (2012): «Confucius Institutes and the rise of China». *Journal of Chinese Political Science*, 17 (1), pàgs. 53-76.
- HARTIG, F. (2015): «Communicating China to the World: Confucius Institutes and China's Strategic Narratives». *Politics*, 35(3-4), pàgs. 345-358.
- Hartig, F. (2016): *Chinese Public Diplomacy: The Rise of the Confucius Institutes*. Londres, Routledge.
- Hartig, F. (2018): *China's Global Image Management: Paper Cutting and the Omission of Politics*. *Asian Studies Review*, 42(4), pàgs. 701-720.
- HARTLEY, J. (2011): *Communication, Cultural and Media Studies. The Key Concepts*. Fourth Edition. Londres, Routledge.
- HELD, D. (2004): *Global Covenant: The Social Democratic Alternative to the Washington Consensus*. Cambridge, Polity Press.
- HELD, D.; MCGREW, A.; GOLDBLATT, D. i PERRATON, J. (1999): *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Cambridge, Cambridge University Press.
- HELLKÖTTER, K.; VERSTRAETE, K.; OEHLER, I.; YI W.; SHEN Q. (2011): «ELTE Confucius Institute, Budapest, Hungary», en: *Europe-China Cultural Compass. Orientation for Cultural Cooperation Between China and Europe*. Informe comissionat per EUNIC (Unió del Instituts de Cultura Nacional d'Europa) i publicat pel Goethe-Institut, pàgs. 201-202.

- HENRIKSON, A. K. (2008): «Credible Public Diplomacy»: Truth and Policy, Persuasion and People», en: *The Fletcher Forum of World Affairs*, 32(3), pàgs. 5-6.
- HILL, C. i BEADLE, S. (2014): «The Art of Attraction: Soft Power and the UK's Role in the World». Londres, *British Academy* (http://cdn.mashreghnews.ir/files/fa/news/1393/3/3/587960_579.pdf).
- HOCKING, B. (2005): «Rethinking the «New» Public Diplomacy», en: MELISSEN, J. (ed.): *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. Basingstoke, Palgrave Macmillan, pàgs. 28-43.
- HOFFMAN, J. (2003): «Reconstructing Diplomacy». *British Journal of Politics and International Relations*, 5 (4).
- HOLDEN, J. (2013): *Influence And Attraction: Culture and the Race for Soft Power in the 21st Century*. Londres, British Council.
- HOPPER, P. (2007): *Understanding Cultural Globalization*. Cambridge, Polity Press.
- HOWLETT, K. I ALPHONSO, C. (2014): «TDSB votes to officially cut ties with Confucius Institute». *The Globe and Mail*, 29-10-2014 (<https://www.theglobeandmail.com/news/toronto/toronto-school-board-votes-to-sever-ties-to-confucius-institute/article21376636/>).
- HROCH, M. (1985): *Social Preconditions of National Revival in Europe*. Cambridge, Cambridge University Press.
- HUANG, Y.Z. i DING, S. (2006): «Dragon's underbelly: An analysis of China's soft power». *East Asia*, 23 (4), pàgs. 22-44.
- HUBBERT, J. (2014): «Ambiguous States: Confucius Institutes and Chinese Soft Power in the U.S». *Political and Legal Anthropology Review*, 37(2), pàgs. 329-349.
- HUBBERT, J. (2019): *China in the World: An Anthropology of Confucius Institutes, Soft Power and Globalization*. Honolulu, HI, University of Hawaii Press.
- ICD (INSTITUTE FOR CULTURAL DIPLOMACY) (2014) (www.scribd.com/document/25418458/Institute-for-Cultural-Diplomacy).
- JENSEN, L.M. (2012): «Culture industry, power, and the spectacle of China's «Confucius Institutes»», en: WESTON, T.B. i JENSEN, L.M. (eds): *China In and Beyond the Headlines*. Lanham, MD, Rowman & Littlefield, pàgs. 271-299.
- JI, L. (2012): «Chuantong wenhua yu zhongguo gonggong waijiao» [La cultura tradicional i la diplomàcia pública xinesa], en: *Wuhan Kejidaxue Xuebao*, 14(3): pàgs. 327-330.
- JIA, W. (2012): «Zhongguo wenhua waijiao «xin» silu» [Una «nova línia» de pensament al voltant de la diplomàcia cultural xinesa], *Jingjiyanjiu Daokan*, 155(9), pàgs. 216-217.
- JINPING, X. (2014): *Full text of Chinese President Xi Jinping's address to Australia's Parliament*, 19-11-2014 (<https://www.straitstimes.com/asia/australianz/full-text-of-chinese-president-xi-jinpings-address-to-australias-parliament>).
- JINTAO, H. (2012): «Jiandingbuyi zou Zhongguo tese shehui zhuyi wenhua fazhan daolu nuli ianshe shehui zhuyi wenhua qianguo» [El camí del desenvolupament de la cultura socialista amb característiques xineses per a construir un gran poder cultural socialista], en: *Qiushi*, 01-01-2012.

- KAPLAN, R.B. i BALDAUF, R.B. (1997): *Language Planning: From Practice to Theory*. Clevedon, Multilingual Matters.
- KELLEY, J.R. (2009): «Between «Take offs» and «Crash Landings». Situational Aspects of Public Diplomacy», en: SNOW, N.; TAYLOR, P.M. (eds): *Routledge Handbook on Public Diplomacy*. Nova York, Routledge, pàgs. 72-85.
- KELLY, J.R. (2010): *The New Diplomacy: Evolution of a Revolution, Diplomacy & Statecraft*, Vol. 21.
- KING, K. (2010): «China's cooperation in education and training with Kenya: A different model?» *International Journal of Educational Development*, 30 (5), pàgs. 488-496.
- KISSINGER, H. (2005): «China: Containment Won't Work». *Washington Post*, 13-06-2005 (www.globalpolicy.org/component/content/article/152/25775.html).
- KRAUSE, P.; VAN EVERA, S. (2009): «Public Diplomacy: Ideas for the War of Ideas», en: *Middle East Policy*, 16(3), pàgs. 106-134.
- LAI, H.Y. (2012): «Introduction: The soft power concept and a rising China», en: LAI, H.Y. i LU, Y.Y. (eds): *China's Soft Power and International Relations*. Londres, Routledge, pàgs. 1-20.
- LAM, A.S.L. (2005): *Language Education in China: Policy and Experience from 1949*, Hong Kong, Hong Kong University Press.
- LAMPTON, D.M. (2008): *The Three Faces of Chinese Power: Might, Money, and Minds* Berkeley, CA, University of California Press.
- LEE, S. (2014): «China's «Three Warfares»: Origins, Applications, and Organizations», en: *Journal of Strategic Studies*, 37(2), pàgs. 198-221.
- LEI, G. (2005): «Realpolitik Nationalism: International Sources of Chinese Nationalism». *Modern China*, 31(4) (Octubre), pàgs. 487-514.
- LEI, L. (2013): «Meiguo Kongzi Xueyuan Hanyu yan Wenhua tuiguang moshi yanjiu - yi Meiguo Youta Daxue Kongzi Xueyuan wei li» [Estudis de cas sobre com els Instituts Confuci promouen la llengua i la cultura xinesa als EUA - estudi de cas de l'Institut Confuci a la Universitat de Utah], en: *Xinan Minzhu Daxue Xuebao*, 11/2013, pàgs. 216-219.
- LENDING, M. (2000): *Change and Renewal. Norwegian Foreign Cultural Policy 2001-2005*. Oslo, Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs.
- LEONARD, M.; STEAD, C.; SMEWING, C. (2002): *Public Diplomacy*. Londres, The Foreign Policy Centre.
- LI M. (2009) (ed.): *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Plymouth, Lexington Books.
- LI R. (2008): «Haiwai Kongzi Xueyuan Fazhan Qianxi» [Breu anàlisi sobre el desenvolupament dels Instituts Confuci d'ultramar], en: *Bagui Qiaokan*, 3/2008, pàgs. 52-56.
- LI Z. (2005): *Wenhua waijiao. Yi zhong chuanboxue de jiedu. Cultural Diplomacy - An interpretative model of communication*. Pequín, Peking University Press.
- LI, M.J. (2009): «Soft power in Chinese discourse: Popularity and prospect», en: M.J. LI (ed.): *Soft Power: China's Emerging Strategy in International Politics*. Lanham, MD, Lexington Books, pàgs. 21-43.

- LIDDICOAT, A.J. (2013): *Language-in-Education Policies: The Discursive Construction of Intercultural Relations*. Bristol, Multilingual Matters.
- LIEN, D.; OH, C.; SELMIER, W.T. (2011): «Confucius institute effects on China's trade and FDI: Isn't it delightful when folks afar study Hanyu?», en: *International Review of Economics and Finance*, 21/2011, pàgs. 147-155.
- LIU H. (2008): «Die chinesisch-afrikanischen Beziehungen aus dem Blickwinkel der Kultur - Die Dynamik der chinesischen Kulturdiplomatie in Afrika», en: *China aktuell*, 3/2008, pàgs. 10-44.
- LIU, W. (2007): «Kongzi xueyuan: hanyu he zhongguo jiaoyu guojihua de xin jucuo» [Noves mesures per a la internacionalització de la llengua i l'educació xinesa], en: *Jiaoyu Yanjiu*, 8/2007, pàgs. 50-52.
- LIU, X. (2020): *China's Cultural Diplomacy*. Routledge New Diplomacy Studies.
- LIU, Y. (2014): «Remarks at the First Global Confucius Institute Day», *Hanban Online*, 27-09-2014.
- LUECK, T.; PIPPS V.S.; Y. LIN (2014). «China's Soft Power: A New York Times Introduction of the Confucius Institute». *Howard Journal of Communications*, 25(3), pàgs. 324-349.
- LUKES, S. (1974): *Power: A Radical View*. Londres, Macmillan.
- LUMSDEN, A. (2015): «Big Dragon on Campus: China's Soft Power-Play in Academia». *Council on Hemispheric Affairs* (www.coha.org/big-dragon-on-campus-chinas-soft-power-play-in-academia/).
- LUO W. (2012): «Hanban releases funds for sinology», en: *China Daily*, 4 November 2012 (www.chinadaily.com.cn/china/2012-11/04/content_15872369.htm).
- LUO, F. (2009): “汉语国际传播” [La promoció internacional del xinés], en: LANGUAGE SITUATION IN CHINA TEAM (ed.): 中国语言生活状况报告 2008 [La situació de la llengua a la Xina: 2008]. Pequín, Commercial Press, pàgs. 45-63.
- LUO, F. (2011): “汉语国际传播状况” [La situació de la promoció internacional del xinés], en: LANGUAGE SITUATION IN CHINA TEAM (ed.): 中国语言生活状况报告 2011 [La situació de la llengua a la Xina: 2011]. Pequín: Commercial Press, pàgs. 91-97.
- LUO, F. I GUO, X. (2012): “汉语国际传播状况” [La situació de la promoció internacional del xinés], en: LANGUAGE SITUATION IN CHINA TEAM (ed.): 中国语言生活状况报告 2012 [La situació de la llengua a la Xina: 2012]. Pequín, Commercial Press, pàgs. 85-92.
- MAHONEN, M. (2014): «Toronto protest against Confucius Institute» [Arxiu de vídeo], 14-06-2014 (www.youtube.com/watch?v=EE-RmOQjkgA).
- MARK, S. (2009): *A Greater Role for Cultural Diplomacy. Discussion Papers in Diplomacy*. La Haya, Països Baixos, Institute of International Relations Clingendael.
- MASAR, M. (2010): «Cultural exports can reshape Chinese image», en: *The Global Times*, 7-04-2010, (<http://www.globaltimes.cn/content/519801.shtml>).
- MELISSEN, J. (2005): «The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice», en: MELISSEN, J. (ed.): *The New Public Diplomacy. Soft Power in International Relations*. Nova York, Palgrav Macmillan, pàgs. 3-27.
- MISKIMMON, A.; O'LOUGHLIN, B.; ROSELLE, L. (2013): *Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order*. Nova York, Routledge.

- MONTGOMERY, M. (2014): «University Teachers call for an End to Confucius Institutes». *Radio Canada International*, 9-09-2014 (www.rcinet.ca/en/2014/09/09/university-teachers-call-for-an-end-to-confucius-institutes/).
- MORGAN, M.H. (2014): *Speech Communities*. Cambridge, Cambridge University Press.
- MULCAHY, K.V. (2017): *Public Culture, Cultural Identity, Cultural Policy: Comparative Perspectives*. Nova York, Palgrave Macmillan.
- NEWMAN, A. (2011): «China's Growing Spy Threat». *Diplomat*, 19-09-2012 (<http://thediplomat.com/2011/09/chinas-growing-spy-threat/>).
- NIE Y. (2012): «Kongzi xueyuan de zhongguo wenhua jiazhi chutan» [El valor de la cultura xinesa dels Instituts Confuci], en: *Shandong Sheng Nongye Guanli Ganbu Xueyuan Xuebao*, 29(1), pàgs. 127-138.
- NIQUET, V. (2012): ««Confu-talk»: the use of Confucian concepts in contemporary Chinese foreign policy», en: BRADY, A.M. (ed.): *China's Thought Management*. Nova York, Routledge, pàgs. 76-98.
- NIXON, R.M. (1967): «Asia After Viet Nam». *Foreign Affairs*, Octubre (www.foreignaffairs.com/articles/asia/1967-10-01/asia-after-viet-nam).
- NYE, J.S. (2004): *Soft Power: The Means to Succeed in World Politics*. Nova York, Public Affairs.
- NYE, J.S. (2011): *The Future of Power*. Nova York, Public Affairs.
- NYE, J.S. (2013): «What China and Russia don't get about soft power». *Foreign Policy*, 29-04-2013 (www.foreignpolicy.com/articles/2013/04/29/what_china_and_russia_don_t_get_about_soft_power#thash.deFDikEZ.HDSGdliD.dpbs).
- OĞUZLU, T. (2007): «Soft power in Turkish foreign policy». *Australian Journal of International Affairs*, 61 (1), pàgs. 81-97.
- OSGOOD, K. i ETHERIDGE, B.C. (eds) (2010): *The United States and Public Diplomacy, New Directions in Cultural and International History*. Leiden, Martinus Nijhoff Publishers.
- OSTLER, N. (2010): *The Last Lingua Franca: English Until the Return of Babel*. Nova York, Walker Publishing Company.
- OTA, Y. (2010): «Difficulties faces by native Japan Interpreters: Nitobe Inazo (1862-1933) and his Generation», en: GIENOW-HECHT, J. C. E.; DONFRIED, M. C. (eds): *Searching for a Cultural Diplomacy*. Nova York, Berghahn Books, pàgs. 189-211.
- OTMAZGIN, N.K. (2008): «Contesting soft power: Japanese popular culture in East and Southeast Asia». *International Relations of the Asia Pacific*, 8 (1), pàgs. 73-101.
- PAN, S.Y. (2013): «Confucius Institute Project: China's Cultural Diplomacy and Soft Power Projection». *Asian Education and Development Studies*, 2(1), pàgs. 22-33.
- PARADISE, J. (2009): «China and International Harmony: The Role of Confucius Institute in Bolstering Pequin's Soft Power». *Asian Survey*, 49(4), pàgs. 647-669.
- PARK, J. (2013): «Cultural artifact, ideology export or soft power? Confucius Institute in Peru», en: *International Studies in Sociology of Education*, 23(1), pàgs. 1-16.

- PASTOR, R.A. (1999): «The great powers in the twentieth century: From dawn to dusk», en: PASTOR, R.A. (ed.): *A Century's Journey: How the Great Powers Shape the World*. Nova York, Basic Books, pàgs.1-31.
- PEERENBOOM, R. (2007): *China Modernizes: Threat to the West Or Model for the Rest?* Nova York, Oxford University Press.
- PEOPLE'S DAILY (2007): «China opens first Confucius Institute on air to offer Chinese language teaching», 6-12-2007. (<http://english.people.com.cn/90001/90776/6316491.html>).
- PEOPLE'S DAILY (2010): «Japanese University Apologizes for Calling Confucius Institute Spy Agency», 12-06-2010 (<http://en.people.cn/90001/90782/7023278.html>).
- PETERSON, R. (2017): *Outsourced to China, Confucius Institutes and Soft Power in American Higher Education, A Report by the National Association of Scholars*. (<https://eric.ed.gov/?id=ED580866>).
- PHILLIP (2013): «Chinese Public Diplomacy», en: HALPER, S. (ed.): *China: The Three Warfares*. Report prepared for Andy Marshall, Director, Office of Net Assessment, Office of the Secretary of Defense, Washington, D.C., pàgs. 472-482.
- PHILLIPSON, R. i SKUTNABB-KANGAS, T. (2013): «Linguistic imperialism and endangered languages», en: BHATIA, T.K. i W.C. RITCHIE (eds): *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism*, 2ª ed, Malden, MA, Blackwell, pàgs. 495-515.
- RAMSAY, A. (2006): «Is Diplomacy Dead?», *Contemporary Review*, Tardor, pàg. 288.
- RAWNSLEY, G. D. (2009): «China talks back: Public Diplomacy and Soft Power for the Chinese Century», en: SNOW, N.; TAYLOR, P.M. (eds): *The Routledge Handbook on Public Diplomacy*. Nova York, Routledge, pàgs. 282-291.
- REDDEN, E. (2014): «Chicago to close Confucius Institute». *Inside Higher Ed.*, 26-09-2014 (<https://www.insidehighered.com/news/2014/09/26/chicago-severs-ties-chinese-government-funded-confucius-institute>).
- REN, Z. (2010): «Confucius Institutes: China's Soft Power? Rising Powers Initiative». Juny (www.risingpowersinitiative.org/wp-content/uploads/policycommentary_jun2010_confuciusinstitute.pdf).
- RICHARDSON, B. (2014): «Does China's Quest for Energy Security Threaten the United States? Why Washington Needs to be Concerned about Pequín's Need for Fuel?», *Foreign Policy*, 10-12-2014 (<http://foreignpolicy.com/2014/12/10/does-chinas-quest-for-energy-security-threaten-the-united-states/>).
- ROBERTSON, M. (2012): «Chinese History According to the Confucius Institute». *The Epoch Times*, 12-06-2012 (www.theepochtimes.com/chinese-history-according-to-the-confucius-institute_1484249.html).
- ROPER, C. (2014): *Trade Secret Theft, Industrial Espionage, and the China Threat*. Nova York, Taylor and Francis Group.
- ROSELLE, L.; MISKIMMON, A. i O'LOUGHLIN, B. (2014): *Strategic Narrative: A New Means to Understand Soft Power*. *Media War & Conflict*, 7(1), pàgs. 70-84.

- ROY, D. (1996): *The "China Threat" Issue: Major Arguments*. *Asian Survey*, 36 (8), pàgs. 758-771.
- ROZMAN, G. (1999): *China's Quest for Great Power Identity*. *Orbis*, 43(3), pàgs. 383-404.
- SAHLINS, M. (2015): *Confucius Institute: Academic Malware*. Chicago, IL, Prickly Paradigm Press.
- SAID, E. (1978): *Orientalism*. Londres, Penguin Books.
- SCHMIDT, P. (2010): *At U.S. Colleges, Chinese-Financed Centers Promote Worries About Academic Freedom*. *Chronicle of Higher Education*, 57, pàgs. A8-A10.
- SCOTT, D. (2007): *China Stands Up, the PRC and the International System*. Abingdon, Routledge.
- SCOTT, D. (2008): *The Chinese Century? The Challenge to Global Order*. Nova York, Palgrave Macmillan.
- SEIICHI, K. (2008): «Wielding Soft Power», en: WATANABE, Y. i MCCONNELL, D. (eds): *Soft Power Superpowers: Cultural and National Assets of Japan and the United States*. Nova York, M.E. Sharpe, pàgs. 191-206.
- SHAMBAUGH, D. (2013): *China Goes Global: The Partial Power*. Nova York, Oxford University Press.
- SHEN L. (2007): «Ribei kongzi xueyuan de xianzhuang ji zhanwang'» [Situació actual i perspectiva sobre els Instituts Confuci a Japó], en: *Guangdong Waiyu Waimao Daxue Xuebao*, 18(5), pàgs. 26-29.
- SHEPHERD, J. (2007): «Not A Propaganda Tool». *Guardian*, 6-11-2007 (www.theguardian.com/education/2007/nov/06/highereducation.internationaleducationnews).
- SHI Y.; ZHANG H. (2012): «Zhongyi kongzi xueyuan yu zhongguo wenhua ruanshili jianshe» [L'Institut Confuci i la construcció del poder cultural de la Xina], en: *Liaoning Zhongyiyao Daxue Xuebao*, 14(4), pàgs. 45-47.
- SIDDIQUI, K.; ALAM, Q. (2009): *Diplomacy & Statecraft*. Prahran, Tilde University Press.
- SIMON, H.A. (1971): «Designing organizations for an information rich world», en: GREENBERGER, D.: *Computers, Communication, and the Public interest*, Johns Hopkins University Press.
- SIX, F. (2005): *The trouble with trust: The dynamics of interpersonal trust building*. Edward Edgar Publishing.
- SPROULE, J. M. (1997): *Propaganda and Democracy: The American Experience of Media and Mass Persuasion*. Cambridge, Cambridge University Press.
- STARR D. (2009): «Chinese language education in Europe: The Confucius Institutes». *European Journal of Education*, 44 (1), pàgs. 65-82.
- SUDWORTH, J. (2014): «Confucius Institute: The Hard Side of China's Soft Power». *BBC News*, 22-12-2014 (www.bbc.co.uk/news/world-asia-china-30567743).
- SUN, J. (2013): «Soft power's rise and fall in East Asia». *Current History*, 112 (755), pàgs. 217-223.
- SUTTER, R.G. (2012): *Chinese Foreign Relations: Power and Policy since the Cold War*, 3ª Ed.. Plymouth, Rowman & Littlefield.
- TAO, X. (2015): *China's Soft Power Obsession: China Needs to Rethink its Quest for Soft Power*. *Diplomat*, 14-04-2015 (<http://thediplomat.com/2015/04/chinas-soft-power-obsession/>).

- TAYLOR, P.M. (1997): *Global Communications, International Affairs and the Media since 1945*. Londres, Routledge.
- THE AUSTRALIAN (2009): *Critical assessment too close to call, 02-09-2009* (<https://www.theaustralian.com.au/higher-education/opinion/critical-assessment-too-close-to-call/news-story/866d470ccc3e20d5f0550acabbcdf633>).
- THE AUSTRALIAN (2014): *Second US university drops China's Confucius Institute* (<https://www.theaustralian.com.au/business/business-spectator/news-story/second-us-university-drops-chinas-confucius-institute/7b1b228a208549a5b5521b4feae037d7>).
- THE ECONOMIST (2009): «A Message from Confucius: New Ways of Projecting Soft Power». 24-10-2009 (www.economist.com/node/14678507).
- THE ECONOMIST (2011): «Rectification of Statues, Confucius as Soft Power, but the Message gets Confused at Home». 20-01-2011 (www.economist.com/node/17969895).
- THE GLOBE AND MAIL (2014): «Confucius Institute: Chinese for conflict of interest?» (<https://www.theglobeandmail.com/opinion/editorials/confucius-institute-chinese-for-conflict-of-interest/article19401054/>).
- «The New Lens: Russia to Close Another Confucius Institute». 3-08-2015 (<https://international.thenewslens.com/article/21748>).
- TOMLINSON, J. (1999): *Globalization and Culture*, Chicago, University of Chicago Press.
- TOMLINSON, J. (2007): «Globalization and cultural analysis», en: HELD, D. & McGrew, A. (eds): *Globalization Theory: Approaches and Controversies*. Cambridge, Polity Press, pàgs.148-168.
- TOTARO-GENEVOIS, M. (2005): *Cultural and Linguistic Policy Abroad: The Italian Experience*. Clevedon, Multilingual Matters.
- WALTON, T. (2013): «Firing First Effectively: Lessons the Chinese have drawn from the way the US enters conflict that informs their use of the Three Warfares», en: HALPER, S. (ed.): *China: The Three Warfares*. Report prepared for Andy Marshall, Director, Office of Net Assessment, Office of the Secretary of Defense, Washington, D.C., pàgs. 334-382.
- WANG, D.P. i ADAMSON, B. (2014): *War and peace: Perceptions of Confucius Institutes in China and USA*. The Asia-Pacific Education Researcher. Online first.
- WANG, F.L. (1999): «Self-image and strategic intentions: National confidence and political insecurity», en: DENG,, Y. i WANG, F.L. (eds): *In the Eyes of the Dragon: China Views the World*. Lanham, MD, Rowman & Littlefield, pàgs. 21-45.
- WANG, H.Y. (2005): «National image building and Chinese foreign policy», en: DENG, Y. i WANG, F.L. (eds): *China Rising: Power and Motivation in Chinese Foreign Policy*. Lanham, MD, Rowman & Littlefield, pàgs. 73-102.
- WANG, H.Y. i LU, Y.C. (2008): «The conception of soft power and its policy implications: A comparative study of China and Taiwan». *Journal of Contemporary China*, 17 (56), pàgs. 425-447.
- WANG, J. (2011): «Introduction: China's search for soft power», en: WANG, J. (ed.): *Soft Power in China: Public Diplomacy Through Communication*. Nova York, Palgrave Macmillan, pàgs. 1-18.

- WANG, Y. (2014): 文化的困境在于不知不觉, - 独家对话国家汉办主任、孔子学院总干事许琳 [Entrevista exclusiva amb Xu Lin, Director de Hanban].
- WATKINS, T. (2015): «Useless Fuss Over Confucius Institutes». *China Daily*, 13-01-2015 (http://usa.chinadaily.com.cn/opinion/2015-01/13/content_19303807.htm).
- WHEELER, A. (2014): «Cultural Diplomacy, Language Planning, and the Case of the University of Nairobi Confucius Institute», en: *Journal of Asian and African Studies*, 49(1), pàgs. 49-63.
- WU H. (2012): «Kongzi xueyuan yu guoji hanyu jiaoyu de gonggong waijiao jiazhi» [El valor en diplomàcia pública dels Instituts Confuci i de l'educació xinesa per als estudiants internacionals], en: *Yinjiang Shifan Daxue Xuebao* 33(4), pàgs. 100-105.
- WU Y. (2012): «Zhongguo wenhua duiwai chuanbo xiaoguo yanjiu - dui 5 guo 16 suo kongzi xueyuan de diaocha» [Sobre els efectes de comunicació internacional de la cultura xinesa - una enquesta sobre setze Instituts Confuci en cinc països], en: *Zhejiang Shehui Kexue*. 4/2012, pàgs. 144-151.
- WU, Y.H. (2009): «关于孔子学院整体可吃素发展的一个战略设想» [Un pla estratègic per a un desenvolupament sostenible dels Instituts Confuci]. 云南师范大学学报 (对外汉语教学与研究版) [Diari de la Universitat Normal de Yunnan (edició sobre la llengua i l'educació xinesa)], 7 (1), pàgs. 23-26.
- XU, D. (2006): «Kongzi xueyuan relang xiandong hanyu rechao» [L'enorme popularitats dels Instituts Confuci impulsa l'entusiasme d'aprendre xinès], en: *Gaojiao*, 11/2006, pàgs. 44-45.
- XU, L. (2015): «2014 Work Report of the Confucius Institute Headquarters», en: *Confucius Institute*, 1/2015, pàgs. 11-15.
- YANG, R. (2010): «Soft power and Higher Education: An Examination of China's Confucius Institutes», en: *Globalization, Societies, and Education*, 8(1), pàgs. 235-245.
- YANG, Y.E.; LIU X. (2012): «The «China Threat» through the Lens of US Print Media: 1992-2006», en: *Journal of Contemporary China*, 21(76), pàgs. 695-711.
- YEE, H. i STOREY, I. (eds) (2002): *China Threat: Perceptions, Myths and Reality*. Londres, RoutledgeCurzon.
- YOU, Z. (2012): «Confucius Institutes». A tension between the construction of their cultural educational identity and the colonization of the marketized discourse», en: *Journal of Asian Pacific Communication*, 22(1), pàgs. 22-40.
- YOUNG, N. (2008): «Culture as Ideology». *China Rights Forum*, 3, pàgs. 15-21.
- ZAHARNA, R. (2014): «China's Confucius Institutes: Understanding the Relational Structure & Relational Dynamics of Network Collaboration», en: JIAN, W. (ed.): *Confucius Institutes and the Globalization of China's Soft Power*, Los Angeles, Figueroa Press, pàgs. 9-32.
- ZHANG W. (2009): «Tuozhan you zhongguo tese de gonggong waijiao» [Desenvolupaments de la diplomàcia pública xinesa amb característiques xineses], en: *Guoji Wenti Yanjiu*. 4/2009, pàgs. 12-16.

- ZHANG, W.F. (2007): «Tapping soft power: Managing China's «peaceful rise» and the implications for the world», en: GUO, S.J. I HUA, S.P. (eds): *New Dimensions of Chinese Foreign Policy*. Lanham, MD, Lexington Books, pàgs.109-131.
- ZHAO, H.Q. i Huang, J.B. (2010): «China's policy of Chinese as a foreign language and the use of overseas Confucius Institutes». *Educational Research for Policy and Practice* 9 (2), pàgs. 127-142.
- ZHAO, Q. (2010): Gonggong waijiao yu kua wenhua jiaoliu. Public diplomacy and communication between cultures. *China Renmin University Press*.
- ZHAO, Q. (2007). «Better Public Diplomacy to Present a Truer Picture of China». *People's Daily*, 30-03-2007 (http://en.people.cn/200703/30/eng20070330_362496.html).
- ZHE R. (2012): «The Confucius Institutes and China's Soft Power». IDE Discussion Paper No. 330, *Institute of Developing Economies*, Chiba, Japó.
- ZHOU, H. (2007): «Faguo kongzi xueyuan zhaji» [Notes sobre els Instituts Confuci a França], en: *Faguo Yanjiu* 3/2007, pàgs. 81-84.
- ZHOU, Y. i S. Luk (2016): «Establishing Confucius Institutes: A Tool for Promoting China's Soft Power?» *Journal of Contemporary China*, 25(100), pàgs. 628-642.
- ZHU, Z. (2010): China's New Diplomacy: Rationale, Strategies and Significance. *Burlington*, Ashgate.